

poznaj swoje prawa

...jeśli myślisz o podjęciu działalności gospodarczej

poradnik prawno-ekonomiczny dla kobiet

stan prawny na dzień 1 czerwca 2007

Warszawa 2007

Centrum Praw Kobiet
ul. Wilcza 60/ 19
00 – 679 Warszawa
|tel. (48 22) 652 01 17
tel./ fax: (48 22) 622 25 17
e-mail: temida@cpk.org.pl
<http://www.cpk.org.pl>
© Women's Rights Center

Przygotowała: Beata Matecka, Jadwiga Rudowska
Redakcja i korekta: Ewa B. Sawicka

Wydanie pierwsze

Publikacja finansowana ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL.

EQUAL

EFSD

Europejski Fundusz Społeczny

ISBN 8389888-41-6

Egzemplarz bezpłatny

Skład i łamanie: Sławomir Dąbrowski,
Druk: Krismark

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	4
2. Mity i fakty	5
3. Pomysł na własną firmę	7
4. Rejestracja działalności gospodarczej	9
5. Koncesje i zezwolenia	13
6. Formy prawne prowadzenia działalności gospodarczej	16
6a. Omówienie wad i zalet spółek prawa handlowego	21
7. Zakładanie Spółdzielni Socjalnych	26
8. Nadanie numeru statystycznego REGON	30
9. Rachunek bankowy i pieczęć firmowa	32
10. Zgłoszenie w Urzędzie Skarbowym – Numer Identyfikacji Podatkowej	34
10a. Ogólne informacje o wypełnianiu formularzy NIP i VAT	38
11. Wybór formy opodatkowania	43
12. Wady i zalety wybranej formy opodatkowania	52
13. Zgłoszenie w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych	54
14. Pytania i odpowiedzi	57
15. Zakończenie	59
16. Wykaz podstawowych aktów prawnych związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej	60
17. Wykaz druków urzędowych	61

1. WSTĘP

Nasza publikacja ma charakter informacyjny, co nakłada na autorki pewne ograniczenia: nie podajemy komentarzy do przepisów prawnych, bibliografii i odnośników oraz nie zajmujemy stanowiska w wyborze konkretnych rozwiązań. Jej celem jest przedstawienie podstawowych informacji na temat podejmowania własnej działalności gospodarczej. Chcemy pomóc głównie tym z was, które zdecydowały się lub planują w przyszłości pracować na własny rachunek i uruchomić własny biznes. Zamierzamy naszym jest wyjaśnić, w możliwie bardzo przystępnej formie – „krok po kroku” – jak przebrnąć przez bariery biurokracji i jakich formalności należy dopełnić, aby podjęte decyzje mogły być zrealizowane.

Założenie własnej firmy jest szansą na zmianę sytuacji życiowej, wyjście z długotrwałego bezrobocia. Jest to także atrakcyjna propozycja dla osób zagrożonych utratą pracy. Nowa firma otwiera możliwości realizacji swoich ambicji zawodowych, rozwijania pasji i umiejętności. Jest również sposobem na poprawę sytuacji materialnej – własnej i rodziny.

Uruchomienie działalności gospodarczej wymaga starannych przygotowań: należy zgromadzić niezbędną wiedzę i informacje na temat regulacji prawnych dotyczących prowadzenia firmy, zasad prowadzenia księgowości, sposobu wyboru właściwej formy opodatkowania, zasad rozliczania się z Urzędem Skarbowym i z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych. Podajemy więc informacje o możliwościach wyboru form opodatkowania, wskazując na wady i zalety tych form. Jednocześnie zwracamy uwagę, że niekiedy rodzaj prowadzonej działalności, jej przedmiot, jest ustawowo zobligowany do prowadzenia określonej księgowości i tak np. osoby prawne mają zawsze z mocy ustawy obowiązek prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Najwięcej uwagi poświęcimy w niniejszej publikacji sprawom założenia własnej, jednoosobowej firmy, której siedzibą może być własne mieszkanie. Procedura założenia takiej firmy jest znac-

nie prostsza i krótsza niż przy zakładaniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością lub innej spółki wymagającej rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym. Założenie jednoosobowej firmy jest także znacznie tańsze niż rejestracja w sądzie – wymagana w przypadku innych podmiotów gospodarczych. Warto jednak pamiętać, że wszystko zależy od Twojej koncepcji – pomysłu, jaką działalność chcesz prowadzić i w jakich rozmiarach. Przekształcenie firmy jednoosobowej w spółkę jawną, komandytową lub inną zawsze jest możliwe. Dlatego w niniejszej publikacji zawarliśmy również informacje o możliwościach zakładania spółek, spółdzielni socjalnych, spółek kapitałowych i innych podmiotów wymagających rejestracji w sądzie. Piszemy także o procedurze uzyskiwania zezwoleń, licencji i certyfikatów dla niektórych rodzajów działalności, a także koncesji wydawanych odrębnie przez organ koncesyjny.

Mamy nadzieję, że nasz poradnik ułatwi i pomoże Ci uruchomić własną działalność gospodarczą, życzymy Ci dobrych wyborów, pomyślnych decyzji i sukcesów w ich realizacji.

Autorki

2. MITY I FAKTY

MIT: Aby założyć własną działalność gospodarczą trzeba mieć dużo pieniędzy na początek.

FAKT: Opłata za zgłoszenie wniosku o wpis do ewidencji działalności gospodarczej wynosi 100 zł, a o zmianę wpisu – 50 zł. Ponieważ opłata zasila budżet gminy, rada gminy może wprowadzić zwolnienie z opłat. Nadanie numeru statystycznego REGON jest wolne od opłat, zgłoszenie rejestracyjne w podatku VAT (na druku VAT-R) obarczone jest opłatą skarbową w wysokości 171 zł, którą wpłaca się na konto wskazane w Urzędzie Skarbowym właściwym dla siedziby firmy. Podane powyżej opłaty dotyczą firm

jednoosobowych. Procedury i opłaty wnoszone przez innych niż indywidualni przedsiębiorców są wyższe:

- 1) Wpis do rejestru sądowego spółki z o.o. i innych – 1 000 zł
- 2) Ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym – 500 zł
- 3) Taksa notarialna od aktu założycielskiego spółki – wg zgłoszonego kapitału (ustawowo wymagane 50 000 zł) opłata ok. 1 600 zł

MIT: Rynek jest już nasycony usługami, sklepami różnych branż, wszystko już jest, nie wiadomo, co wymyślić, żeby się powiodło.

FAKT: Nieprawda. Trzeba się uważnie rozejrzeć wokół siebie, przyrzeć potrzebom niezaspokojonym, znaleźć „niszę” nie wypełnioną jeszcze działalnością. Może to być np. wydawanie lokalnej gazety, zorganizowanie samopomocy (odpłatnej, bo pracujesz również dla zysku) w celu opieki nad małymi dziećmi lub ludźmi starszymi na Twoim osiedlu, w dzielnicy itp. Wykorzystaj własne umiejętności, hobby, pasję do czegoś – np. umiesz piec bardzo dobre pasztety, serniki itp. Możesz to robić z przyjemnością, a jednocześnie – zarabiać pieniądze dostarczając swoje wyroby na różne imprezy, wesela, chrzciny itp.

MIT: Trudno się zareklamować i to dużo kosztuje.

FAKT: Nie ma lepszej reklamy niż tzw. „szeptana”, nieoficjalna. Jeżeli wykonujesz swoją pracę rzetelnie, na zasadach uczciwej konkurencji, poszanowania dobrych obyczajów i słusznym interesów konsumentów, zawsze znajdziesz odbiorcę swoich towarów lub usług. Przypomnij sobie, że kiedy szukałaś „fachowca” – dobrego, zaufanego i uczciwego – to nie czytałaś ogłoszeń w gazecie, tylko koleżanka Twojej koleżanki powiedziała ci, że na Ursynowie jest.... pan Kazio, który... itd. Nie rezygnuj, zdobycie klientów może trochę potrwać – bądź cierpliwa i czekaj.

MIT: Panuje powszechne przekonanie, że podatek VAT jest zabójczy dla działalności gospodarczej i bardzo wysoki – 22%.

FAKT: Nawet jeśli zgłosiłaś wniosek o rejestrację w podatku VAT na druku VAT-R to przecież nie płacisz tego podatku od pierwszej

transakcji. Jeżeli kupujesz jako osoba fizyczna np. komputer, to otrzymujesz fakturę VAT zakupu komputera. W tej fakturze uwidoczniona jest cena netto i podatek VAT. Płacisz cenę brutto (netto + VAT) – jest to twój koszt zakupu komputera. Jeżeli ten sam komputer kupujesz jako przedsiębiorca, to cena zakupu wygląda tak samo (netto + VAT), ale podatek VAT dla Ciebie jako przedsiębiorcy jest podatkiem, który możesz odliczyć od należnego podatku VAT. Podatek VAT należy powstaje wtedy, kiedy uzyskałeś już jakiś dochód, sprzedawałaś jakieś towary. Np. kupiłaś komputer za 1.200 zł (cena netto 1.000 – podatek VAT naliczony w zakupie 200 zł = razem 1.200 zł). Do odliczenia od należnego podatku VAT masz 200 zł podatku naliczonego. Sprzedajesz swoje towary za cenę 800 zł + VAT 200 zł = 1.000 zł. Sprzedałaś towar za cenę 1.000 zł łącznie z podatkiem VAT, ale masz w „zapasie” podatek VAT naliczony w zakupie (też 200 zł), zatem nie płacisz podatku VAT, ponieważ po Twojej stronie nie powstał obowiązek zapłaty należnego podatku VAT. Jednym słowem, nie płacisz podatku VAT „od zaraz”, czyli od pierwszej transakcji tylko wtedy kiedy Twoja sprzedaż jest już tak wysoka, że podatek należny (czyli ten VAT, który Ty musisz zapłacić Urzędowi Skarbowemu) jest wyższy niż ten podatek VAT, który już zapłaciłaś za towary przeznaczone do sprzedaży. Podatek VAT należny jest różnicą między należnym a naliczonym podatkiem.

3. POMYSŁ NA WŁASNĄ FIRME

Decyzja o posiadaniu własnej firmy nigdy nie jest łatwa. Jest wiele argumentów i powodów przemawiających za założeniem własnej firmy lub podjęciem nowego zadania, jak również wiele argumentów przeciw. Decyzja taka wynika zawsze z Twojego indywidualnego wyboru.

Pomysł na podjęcie działalności gospodarczej rodzi się czasem z obserwacji lokalnego rynku, istnienia luki rynkowej, którą

Twoja firma może zapełnić. Niekiedy duże znaczenie ma dobry klimat polityczny dla rodzącego się biznesu, tradycje w rodzinie lub miejscu zamieszkania, dostępność środków na uruchomienie własnej działalności. Pomysł na założenie własnej firmy może powstać i chyba tak powinno być z uważnej i krytycznej obserwacji jakiegoś braku na rynku. Można to potraktować jako szansę uzupełnienia luki rynkowej i wyprzedzenia potencjalnej konkurencji, która jeszcze jej nie dostrzegła.

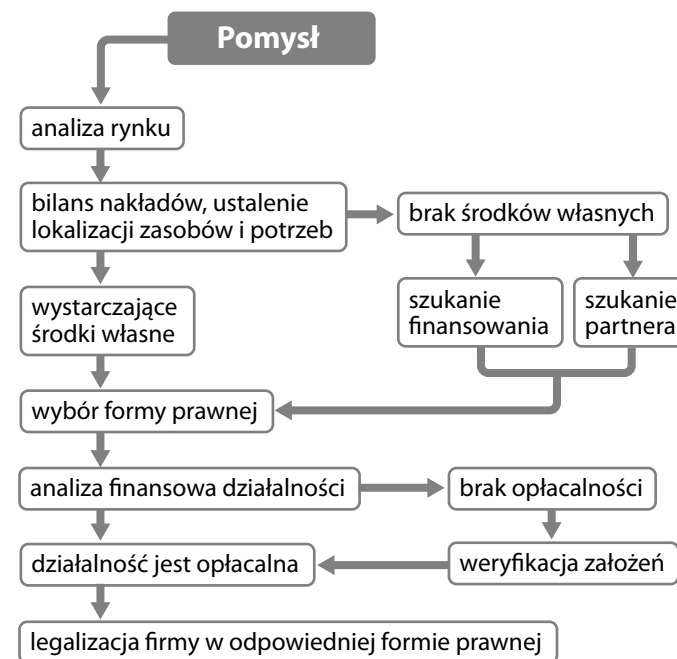
Takie pomysły mogą być obciążone brakiem obiektywizmu. Spróbuj rozmawiać o nich ze znajomymi, nabierzesz dystansu do swojego pomysłu, dojrzysz jego ewentualne braki i zweryfikujesz poprzez uzyskanie opinii innych ludzi.

Wydaje się, że powinnaś spróbować odpowiedzieć sobie na pytania: Jakie umiejętności powinien posiadać przedsiębiorca i czy ja takie posiadam? Czy świat biznesu jest dla mnie? Jakie są powody, dla których warto byłoby dla mnie założyć własną firmę?

Pamiętaj przy tym, że zawsze Twoje plany na przyszłość mają ogromne znaczenie jako czynnik, który motywuje Cię do aktywnego działania.

Nie ma jednoznacznej odpowiedzi na pytanie jaką firmę warto otworzyć albo jaki rodzaj działalności będzie opłacalny. Dla każdego człowieka hierarchia wartości jest inna. Niektórzy zainteresowani są dużymi zyskami, ale inni wolą robić to co lubią i potrafią zadowolić się niewielkim dochodem.

Przedstawiamy obok schemat przedsiębiorczego postępowania, z którego możesz skorzystać analizując twoje przedsięwzięcie:

Źródło: „Pierwsza praca – Pierwszy Biznes – Vademecum Przedsiębiorczości”, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005

4. REJESTRACJA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

SAMODZIELNA DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZA

Osoby fizyczne, które chcą rozpocząć działalność gospodarczą, powinny zgłosić się do urzędu gminy, miasta lub dzielnicy

i złożyć wniosek o dokonanie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej na urzędowym formularzu.

Dane zawarte we wniosku są jednakowe, jednakże wzory wniosków w każdej dzielnicy mogą nieco się różnić. We wniosku trzeba podać dane osobowe przedsiębiorcy:

- nazwisko;
- imiona;
- PESEL;
- miejsce zamieszkania i adres przedsiębiorcy;
- nazwę firmy przedsiębiorcy tzn. nazwę własną np.

„SKRZAT” lub inną z zachowaniem polskiego nazewnictwa (jeśli nazwa jest niemożliwa do przetłumaczenia to należy użyć formuły, która ustali w polskim języku tożsamość np. Biuro Tłumaczeń „LANGUAGE CENTER”, a nie tylko „LANGUAGE CENTER”);

- należy również określić przedmiot wykonywanej działalności – zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności – kodem cyfrowym i literowym (Polska Klasyfikacja Działalności obowiązująca od 1 maja 2004 r., znajduje się w Dz. U. Nr 33 z 2004 r., poz. 289);

Organ ewidencyjny (czyli urząd gminy, miasta lub dzielnicy) wydaje decyzję niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od daty złożenia wniosku – jednakże pod warunkiem, że wniosek jest prawidłowo wypełniony i nie brakuje w nim żadnych wymaganych prawem danych.

We wniosku należy wskazać adres głównego zakładu lub utworzonych oddziałów firmy, jeżeli są inne niż adres zamieszkania przedsiębiorcy. Podać również datę rozpoczęcia działalności gospodarczej (pamiętaj, że jeśli wniosek zawiera wszystkie niezbędne informacje będzie załatwiony po 3 dniach, a jeśli nie, to trzeba go będzie uzupełnić; należy więc wskazać późniejszą datę rozpoczęcia działalności – tak, aby mieć czas co najmniej na uzyskanie numeru statystycznego REGON).

Oplata skarbową za uzyskanie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej wynosi 100 zł (rada gminy może ustalić stawkę niższą lub wprowadzić zwolnienie od opłaty). Każda zmiana wpisu kosztuje 50 zł. Obowiązkiem przedsiębiorcy jest poinformowanie organu ewidencyjnego o każdej zmianie wpisu w terminie 7 dni od daty zaistnienia zmiany.

INNE FORMY DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Osoby fizyczne – przedsiębiorcy – mogą zawiązywać **spółki cywilne** do osiągnięcia wspólnych celów gospodarczych. Każdy ze współników rejestruje własną działalność gospodarczą, a następnie podpisują oni umowę między sobą o zawiązaniu spółki cywilnej. Stają się wtedy „jednostką organizacyjną niebędącą osobą prawną”. Nie ma prawnych ograniczeń, co do ilości współników zawiązujących taką spółkę prawa cywilnego. Spółka cywilna posiada wspólny REGON i jeden numer NIP.

Działalność gospodarczą można prowadzić także w formie **spółek osobowych** (jawna, komandytowa, partnerska, komandytowo – akcyjna) lub **kapitałowych** (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjna). Wpis takich spółek dokonywany jest do rejestru przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Spółki kapitałowe zawierane są w formie aktu notarialnego, pozostałe – pod rygorem nieważności – w formie pisemnej. Wpis do Krajowego Rejestru Sądowego uzyskuje się, składając w sądzie prawidłowo wypełniony i sporządzony na odpowiednim formularzu wniosek. Wpis do rejestru kosztuje 1.000 zł, a obowiązkowe ogłoszenie faktu rejestracji w Monitorze Sądowym i Gospodarczym 500 zł.

Spółki kapitałowe (z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjna) mogą uzyskać numer statystyczny REGON na podstawie aktu notarialnego jako „spółka w organizacji” – zostają one powołane w dniu podpisania aktu notarialnego. Pozostałe spółki uzyskują osobowość prawną z chwilą wpisu do rejestru sądowego.

Wszystkie wymagania dotyczące sposobów tworzenia spółek prawa handlowego określa Kodeks Spółek Handlowych obowiązujący od dnia 1 stycznia 2001r., (Dz. U. Nr 94 z 2000 r., poz. 1037 z późn. zmian.).

Od dnia 1 stycznia 2007 roku trzeba we wniosku o zarejestrowanie działalności gospodarczej podać więcej informacji niż dotychczas. Oprócz poprzednich danych muszą znaleźć się w nim:

- NIP (jeśli przedsiębiorca lub kandydat na przedsiębiorcę taki posiada);

- informacja o istnieniu lub nieistnieniu wspólności majątkowej małżeńskiej;
- informacja o umowie spółki cywilnej (jeżeli taka została zawarta);
- dane pełnomocnika uprawnionego do prowadzenia spraw firmy (jeśli przedsiębiorca takiego pełnomocnictwa udzielił).

Przedsiębiorca będzie miał też obowiązek podania adresu do doręczeń.

Opłata za wpis nadal pozostanie taka sama (100 zł), a zmiana (50 zł). Nadal też gmina będzie mogła obniżyć stawki lub zwolnić przedsiębiorcę z tej opłaty.

Nie zmienia się również czas rozpatrywania wniosku – jeżeli wniosek o wpis będzie kompletny i prawidłowo opłacony, to decyzja o dokonaniu wpisu zostanie wydana w ciągu 3 dni roboczych od daty wpłynięcia wniosku.

Ewidencja działalności gospodarczej jest jawna. Każdy ma prawo żądać dostępu do tej ewidencji (opłata skarbową za wniosek o wypis z ewidencji wynosi 5 zł, a za jego wydanie – 11 zł – w sumie: 16 zł). Dane figurujące w tej ewidencji nie są objęte przepisami ustawy z 1997 r. o ochronie danych osobowych.

OKREŚLENIE PRZEDMIOTU DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

W tym miejscu musimy powiedzieć nieco więcej o Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) – symbolami tej klasyfikacji określa się przedmiot prowadzonej działalności. Do rejestru sądowego można zgłaszać dwucyfrowy kod działalności np. 45 – budownictwo. Praktyka pokazuje, że przedsiębiorca jednoosobowy musi określać swój przedmiot działalności bardziej szczegółowo np. 45.31.A – wykonywanie instalacji elektrycznych budynków i budowli. W praktyce więc wymaga się podania czterocyfrowego i literowego określenia przedmiotu prowadzonej działalności gospodarczej. Nic nie stoi na przeszkodzie, aby składając wniosek o wpis podać jako różne rodzaje działalności – odpowiadające przyszłym ewentualnym koncepcjom, np. 52.21.Z – sprzedaż de-

taliczna owoców i warzyw, ale również 22.31.Z – reprodukcja nagrań dźwiękowych lub 25.11.Z – bieżnikowanie opon albo 55.10.Z – hotele. Pamiętaj, że wpis można uzyskać na różne rodzaje działalności – w tym również te, którymi zamierzasz się zająć w przyszłości. Spośród podanych rodzajów działalności musisz jednak wybrać jedną, która będzie miała charakter działalności podstawowej i którą chcesz obecnie realizować.

Zakładając działalność gospodarczą, możesz razem ze zgłoszeniem o dokonanie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej złożyć w gminie także wniosek o:

- nadanie REGON;
- o nadanie NIP lub zgłoszenie aktualizacyjne w zakresie NIP;

Odpowiednie druki wniosków znajdują się w urzędach. Samodzielnie musisz natomiast zgłosić do ZUS siebie i ewentualnych pracowników.

5. KONCESJE I ZEZWOLENIA

Niektóre rodzaje działalności gospodarczej wymagają uzyskania koncesji, czyli specjalnego zezwolenia na prowadzenie tego rodzaju działalności. Koncesje są udzielane na czas oznaczony, nie krótszy niż 2 lata i nie dłuższy niż 50 lat. Wniosek o udzielenie koncesji powinien zawierać:

- oznaczenie przedsiębiorcy, jego siedziby i adres,
- numer w rejestrze przedsiębiorców,
- określenie rodzaju i zakresu wykonywania działalności gospodarczej, na którą ma być udzielona koncesja,
- informacje określone w przepisach ustaw regulujących sposób szczegółowy dany rodzaj działalności.

Organy właściwe do wydania decyzji w prawie udzielenia koncesji określają przepisy nakładające obowiązek uzyskania koncesji na dany rodzaj działalności. Zazwyczaj jest to minister właściwy dla danego rodzaju działalności.

Do działalności koncesjonowanej należy:

1. poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin, wydobywanie kopalin ze złóż, bezzbiornikowe magazynowanie substancji oraz składowanie odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych;

2. wytwarzanie i obrót materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym;

3. wytwarzanie, przetwarzanie, magazynowanie, przesyłanie, dystrybucja i obrót paliwami i energią;

4. ochrona osób i mienia;

5. przewozy lotnicze;

6. budowa i eksploatacja albo wyłącznie eksploatacja autostrad płatnych oraz dróg ekspresowych, do których stosuje się przepisy o autostradach płatnych;

7. rozpowszechnianie programów radiowych i telewizyjnych, wydawanie prasy.

Zakres i warunki wykonywania działalności gospodarczej podlegającej koncesjonowaniu określają przepisy odrębnych ustaw.

Ponadto prowadzenie szeregu rodzajów działalności gospodarczej wymaga uprzedniego uzyskania zezwolenia. Zezwoleń udzielają organy administracji publicznej różnych szczebli. Zwykle decyzja organu zezwalającego na prowadzenie takich form działalności gospodarczej wiąże się z koniecznością spełnienia przez przedsiębiorcę dodatkowych wymogów. Najczęściej są to dokumenty i świadectwa potwierdzające posiadanie szczególnych kwalifikacji i umiejętności oraz doświadczenia (np. staż pracy w zawodzie). Wydanie zezwolenia oraz promesy zezwolenia wiąże się z wydatkiem na opłatę skarbową w wysokości określonej w *Ustawie o opłacie skarbowej* lub w wysokości określonej w odrębnych ustawach.

Ustawa o swobodzie gospodarczej określa także rodzaje działalności gospodarczej wymagające zezwolenia do ich prowadzenia. Podajemy kilka przykładów działalności, na którą konieczne jest uzyskanie zezwolenia:

- produkcja i wprowadzanie do obrotu dietetycznych środków spożywczych;
- wprowadzanie do obrotu artykułów spożywczych dietetycznych przywożonych z zagranicy;
- obrót hurtowy napojami alkoholowymi;
- wyrób, import z zagranicy, sprzedaż hurtową i detaliczną oraz kupno trucizn;
- prowadzenie prac wykopaliskowych i archeologicznych (konserwatorskich);
- działalność w zakresie gier losowych i zakładów wzajemnych z wyjątkiem objętych monopolem państwa;
- działalność z wykorzystaniem energii atomowej;
- prowadzenie targowiska... itp.

Szczególnie dużo dodatkowych formalności muszą dopełnić przedsiębiorcy zamierzający prowadzić działalność transportową. Podjęcie i prowadzenie usług w zakresie transportu drogowego wymaga uzyskania odpowiedniej licencji. Organem wydającym licencję jest starosta właściwy dla siedziby przedsiębiorcy.

Uzyskanie zezwolenia konieczne jest także na prowadzenie działalności w zakresie:

- odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości,
- opróżniania zbiorników bezodpływowych, transportu nieczystości ciekłych.

Fakt udzielenia zezwolenia zostaje podany do publicznej wiadomości przez burmistrza, wójta lub prezydenta.

W niektórych przypadkach prowadzenie działalności nie wymaga zezwolenia, ale konieczne jest uzyskanie dodatkowych uprawnień. Tutaj dobrym przykładem są biura rachunkowe. Osoba, która chciałaby prowadzić tego rodzaju działalność musi wcześniej zdobyć certyfikat księgowy. Jego wydawaniem zajmuje się Ministerstwo Finansów. Mając stosowne kwalifikacje dokument taki można zdobyć bez zdawania egzaminu. Jeżeli brakuje jej wszystkich wymaganych kwalifikacji, aby zdobyć certyfikat księgowy musi zdać egzamin organizowany przez Departament rachunkowości Ministerstwa Finansów. Kolejny rodzaj działalności wymagający

szczególnych kwalifikacji to agencje obrotu nieruchomościami. Pośrednik w obrocie nieruchomościami musi mieć licencję zawodową. Teoretycznie właściciele takich agencji nie muszą mieć wymaganych uprawnień, wystarczy zatrudnienie licencjonowanych pośredników. Naszym zdaniem nie jest to jednak najlepszy sposób na prowadzenie takiej firmy. Lepiej trochę poczekać i uzyskać samemu licencję zawodową. Zezwolenia wymaga każda działalność prowadzona w specjalnej strefie ekonomicznej.

To tylko niektóre rodzaje działalności wymagających koncesji, zezwoleń, podlegające wpisowi do rejestru działalności regulowanej. Wiele innych rodzajów działalności wymaga spełnienia określonych warunków i uzyskiwania odrębnych wpisów. Sprzeczanie wymogowi uzyskania takich uprawnień wydłuża okres przygotowawczy, warto wziąć to pod uwagę planując datę rozpoczęcia działalności gospodarczej.

6. FORMY PRAWNE PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Przedsiębiorca posiada prawo swobodnego wyboru formy prawnej prowadzenia działalności gospodarczej. Istnieją jednak sfery działalności gospodarczej, w których ustawodawca narzuca formę prawną ich prowadzenia. Wynika to z konieczności ochrony interesów państwa i obywateli lub dotyczy specyficznych usług, wymagających wyjątkowego profesjonalizmu. Do takich obszarów należą na przykład bankowość i ubezpieczenia.

Na decyzje o formie działalności – o tym, czy zamierzamy prowadzić ją indywidualnie czy wspólnie z innymi osobami – wpływają także uwarunkowania rynkowe. Przykładem mogą być: większa wiarygodność spółek kapitałowych w określonych dziedzinach działania lub też zwiększenia szans na rynku poprzez zjednoczenie sił i środków kilku osób działających podobnej sferze (np. spółka partnerska lekarzy czy architektów).

Wybrana forma prawna może w toku prowadzenia działalności gospodarczej ulegać zmianom, jest to jednak procedura kłopotliwa i kosztowna.

(1) Działalność indywidualną osób fizycznych prowadzi się pod własnym nazwiskiem na własny rachunek – zawsze jednoosobowo. Majątek firmy jest jednocześnie majątkiem właściciela. W ramach działalności indywidualnej istnieje możliwość współdziałania w firmie osób spokrewnionych z właścicielem (żona, dzieci, rodzeństwo itp.) w charakterze osób współpracujących, które otrzymują (lub nie) za swoją pracę wynagrodzenia i utrzymują się z dochodu właściciela firmy. Właściciel firmy za zobowiązania zaciągnięte w jej imieniu odpowiada całym swoim majątkiem.

(2) Spółka cywilna (podstawa prawna – Kodeks Cywilny) charakteryzuje się brakiem osobowości prawnej, a celem jej działalności jest osiągnięcie wspólnego celu gospodarczego. Podstawą działania jest pisemna umowa między minimum 2 współnikami – nie jest wymagana forma aktu notarialnego.

Wysokość wnoszonego kapitału jest stosowna do możliwości współników i potrzeb wynikających z charakteru i rozmiarów działalności. Spółkę może reprezentować każdy ze współników. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki ponoszą solidarnie wszyscy współnicy, całym swoim majątkiem. Każdy współnik indywidualnie jest opodatkowany podatkiem dochodowym. Spółka cywilna jako taka może być opodatkowana w formie karty podatkowej, zryczałtowanego podatku dochodowego od przychodów osób fizycznych (ewidencja sprzedaży), księgi przychodów rozchodów, ksiąg handlowych. Wybór formy opodatkowania zależy od rodzaju działalności i specyfiki funkcjonowania firmy.

Rejestracji spółki cywilnej dokonuje się w urzędzie gminy. Każdy współnik rejestruje się osobno – w urzędzie tej gminy, w której jest zameldowany. Zasady rejestracji są takie same jak przy działalności indywidualnej. Wspólnicy otrzymują wpisy do ewidencji działalności gospodarczej na swoje nazwisko. Numer REGON nadany zostaje natomiast spółce, nie zaś każdemu współnikowi z osobna.

Rejestracją w sądzie objęte są wszystkie spółki prawa handlowego. Powstają one z chwilą wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Jedynie **spółka z o.o.** i **spółka akcyjna** mogą działać przez pewien czas bez wpisu, na podstawie samej tylko umowy lub statutu. Aby zarejestrować spółkę należy złożyć w Krajowym Rejestrze Sądowym wypełnione formularze rejestracyjne, zawierające wszystkie informacje niezbędne do rejestracji podmiotu wraz z wymaganymi załącznikami oraz wnieść odpowiednie opłaty za dokonanie rejestracji. Bardzo ważna jest dbałość o wypełnianie druków do KRS zgodnie z objaśnieniami.

Sąd rejestrowy wydaje postanowienie o wpisie spółki do rejestru. Zgodnie z prawem ma na to najwyżej 14 dni od daty złożenia wniosku. Jednak gdy wniosek ma wady lub zaistnieją inne przeszkody w rejestracji, sąd wzywa wspólników do usunięcia zaistniałej przeszkody. Dopiero gdy się tak stanie, sąd w ciągu 7 dni rozpoznaje ponownie wniosek o rejestrację spółki.

Koszty zawiązania spółki, czyli wpisanie do rejestru i ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym wynoszą 1500 zł. W sądzie można również skorzystać z możliwości łącznego złożenia dokumentów rejestracyjnych do urzędów statystycznego i skarbowego. W takim przypadku należy do wniosku o wpis dołączyć dodatkowy odpis umowy spółki oraz dokument potwierdzający prawa spółki do lokalu, w którym ma się znajdować jej siedziba. Procedura postępowania przed urzędami statystycznym i skarbowym jest podobna jak w przypadku ewidencji działalności gospodarczej.

(3) Spółka jawna (podstawa prawna – Kodeks Handlowy) jest spółką osobową. Umowa spółki musi być sporządzona na piśmie pod rygorem nieważności. Każdy wspólnik ma prawo i obowiązek prowadzenia spraw spółki. Majątek spółki stanowi wszelkie mienie wniesione jako wkład lub nabyte przez spółkę w czasie jej istnienia. Każdy wspólnik odpowiada za zobowiązania solidarnie, całym swoim majątkiem.

(4) Spółka partnerska to szczególny typ spółki osobowej. Partnerzy odpowiadają za jej zobowiązania, mogą jednak zwolnić się z odpowiedzialności, jeśli powstały one na skutek zawodowej

działalności ich wspólników. W spółce partnerskiej partner nie odpowiada za te zobowiązania spółki, które powstały w związku z zawodową działalnością innych partnerów albo podległych im pracowników. W interesie wspólników jest zatem precyzyjne ułożenie stosunków pracy. Jeśli bowiem spółka stanie się dłużnikiem z winy pracownika, a nie będzie jasne, komu ów pracownik podlega, partnerom trudno będzie zwolnić się z odpowiedzialności.

Wspólnikiem w spółce partnerskiej może być: adwokat, aptekarz, architekt, inżynier budownictwa, biegły rewident, broker ubezpieczeniowy, doradca podatkowy, księgowy, lekarz, lekarz stomatolog, lekarz weterynarii, notariusz, pielęgniarz, położna, radca prawny, rzecznik patentowy. Opodatkowaniu podatkiem dochodowym podlega spółka oraz wspólnik w części stanowiącej jego zysk. Spółka partnerska prowadzi pełną księgowość (księgi handlowe). Spółka partnerska to jedyna spółka osobowa, w której można powołać zarząd. Partnerzy są wówczas pozbawieni prawa reprezentowania spółki (art. 97 kodeksu spółek handlowych).

Umowa o utworzeniu spółki partnerskiej musi być sporządzona przez notariusza. Podobnie jak sama umowa, również wszystkie jej zmiany wymagają formy aktu notarialnego. Wysokość opłat notarialnych podatku od czynności cywilnoprawnych zależy od wartości wkładów wnoszonych do spółki.

(5) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (podstawa prawna – Kodeks Handlowy) ma osobowość prawną. Podstawą działania jest notarialna umowa spółki lub akt założycielski (spółka jednoosobowa). Spółka wymaga rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym. Wielkość minimalna kapitału to 5000 zł (1 udział min. 500 zł). Spółkę reprezentują zarząd i prokurent. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki ponosi spółka do wysokości swego kapitału. Opodatkowana jest podatkiem dochodowym, a wspólnik od swojej części zysku. Rachunkowość spółki to księgi handlowe.

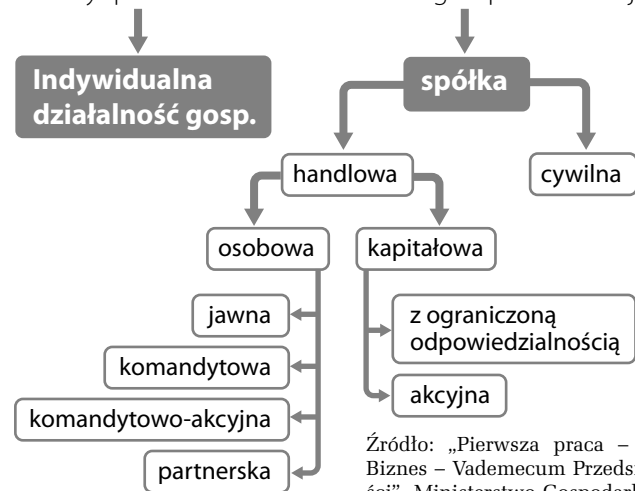
(6) Spółka akcyjna (podstawa prawna – Kodeks Handlowy) ma osobowość prawną i może podejmować każdą działalność prawnie dozwoloną. Podstawą działania jest statut spółki w formie aktu notarialnego. Spółka wymaga rejestracji w Krajowym Rejestrze Są-

dowym. Minimalna wielkość kapitału to 500 000 zł (1 akcja = 1 zł). Spółkę reprezentują zarząd i prokurent. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki ponosi spółka do wysokości swego kapitału zakładowego (pośrednio akcjonariusze do wysokości posiadanych akcji). Opodatkowana jest podatkiem dochodowym, a wspólnik od wypłaconej dywidendy. Rachunkowość spółki to księgi handlowe.

Dla precyzyjniejszego rozumienia przedstawionych spraw związanych z formami prawnymi prowadzonych przedsięwzięć gospodarczych przedstawiamy schemat form prawnych prowadzonej działalności gospodarczej.

W rozumieniu przepisów prawa przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna (spółka handlowa) lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną (spółka cywilna i osobowa) wykonyująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.

formy prawne działalności gospodarczej

Źródło: „Pierwsza praca – Pierwszy Biznes – Vademecum Przedsiębiorczości”, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005

6a. OMÓWIENIE WAD I ZALET SPÓŁEK PRAWA HANDLOWEGO

Zanim podejmiesz decyzję, w jakiej formie prawnej będziesz prowadziła działalność gospodarczą, dowiedz się, jakie przywileje i ograniczenia są związane z każdą z przedstawionych form.

1) Istotną cechą **spółek osobowych** jest duży osobisty wpływ wspólników na funkcjonowanie konkretnej spółki. Kolejnym wyróżnikiem jest brak osobowości prawnej. Spółki tego rodzaju określane są jako „ułamne osoby prawne”, gdyż pomimo braku osobowości prawnej mogą np. nabywać we własnym imieniu prawa i zaciągać zobowiązania, pozywać przed sąd i być pozywane. Inne cechy tych spółek to: stosunkowo niewielka liczba wspólników (w spółkach cywilnych – od 2 do 3 osób, w spółkach komandytowych i jawnych – od 2 do 4 osób).

2) **Spółka cywilna** jest najtańszą formą podjęcia wspólnej działalności z partnerem lub partnerką gospodarczą. Każdy uzyskuje wpis do ewidencji, ale już REGON i NIP są wspólne dla firmy.

3) Osobowa **spółka jawna** wymaga rejestracji w sądzie rejestrowym. Nie wymaga aktu założycielskiego w formie aktu notarialnego, ale trzeba zapłacić 1000 zł za wpis sądowy i 500 zł za ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Każdy wspólnik w tej spółce ma prawo reprezentować spółkę. Nie powołuje się zarządu spółki – każdy wspólnik ma prawo prowadzenia spraw spółki. Odpowiedzialność wspólników jest solidarna i nieograniczona.

4) **Spółka partnerska** może być tworzona przez wspólników (partnerów) w celu wykonywania wolnego zawodu. Wymaga rejestracji sądowej. Umowa spółki partnerskiej może przewidywać, że prowadzenie spraw spółki zostanie powierzone zarządowi spółki.

5) **Spółka komandytowa** to odmiana spółki jawnej. Występuje w niej dwa rodzaje partnerów (wspólników). W każdej spółce komandytowej musi uczestniczyć przynajmniej jeden *komplementariusz*, czyli wspólnik odpowiadający wobec wierzycieli za zobowiązania spółki (bez ograniczeń). W spółce musi znaleźć się też

przynajmniej jeden *komandytariusz*, czyli wspólnik, którego odpowiedzialność za zobowiązania spółki jest ograniczona do konkretnej, zapisanej w umowie spółki, sumy komandytowej. Zawiązanie tej spółki wymaga aktu notarialnego, wpisu do KRS i ogłoszenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Komplementariusze prowadzą sprawy spółki i ją reprezentują. Spoczywa też na nich nieograniczona odpowiedzialność za zobowiązania spółki.

6) **Spółka komandytowo-akcyjna** to hybryda utworzona przez kodeks spółek handlowych dla potrzeb współczesnych wymogów gospodarczych. Jeden wspólnik odpowiada za zobowiązania spółki bez ograniczeń (*komplementariusz*), a co najmniej jeden wspólnik jest akcjonariuszem i jest powiązany ze spółką bardziej relacją kapitałową niż osobistą.

Sądźmy, że przy wyborze jednej ze spółek będziesz kierowała się kryterium odpowiedzialności wspólników. Wiesz już, że np. odpowiedzialność spółki cywilnej jest – solidarna, nieograniczona oraz że wspólnicy odpowiadają całym swoim majątkiem.

Dla jaśniejszego obrazu pogrupowałyśmy sposoby odpowiedzialności, moment ich powstania (od kiedy?), charakter (osobista czy solidarna?), zakres odpowiedzialności (za co?) i ograniczenia odpowiedzialności za zobowiązania spółki w cztery tabele.

Odpowiedzialność za zobowiązania wspólników spółek osobowych prawa handlowego

1. Powstanie odpowiedzialności wspólników	
Spółka jawna	Wspólnicy ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki powstałe w czasie, gdy byli oni wspólnikami. Wspólnik przystępujący do spółki, odpowiada także za zobowiązania spółki powstałe przed dniem jego przystąpienia.
Spółka partnerska	Wspólnicy (partnerzy) ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki powstałe w czasie, gdy byli oni wspólnikami. Wspólnik przystępujący do spółki, odpowiada również za zobowiązania spółki powstałe przed dniem jego przystąpienia

Spółka komandytowa	Komandytariusze ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki powstałe w czasie, gdy byli oni wspólnikami. Przystępując do spółki, odpowiadają także za zobowiązania spółki, istniejące w chwili wpisania ich do rejestru. Komplementariusze ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki powstałe w czasie, gdy byli oni wspólnikami. Przystępując do spółki, odpowiadają za zobowiązania spółki powstałe przed dniem ich przystąpienia.
Spółka komandytowo-akcyjna	Komplementariusze ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki powstałe w czasie, gdy byli oni wspólnikami. Przystępując do spółki, odpowiadają za zobowiązania spółki istniejące w dniu wpisu ich do rejestru. Akcjonariusze generalnie nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania spółki.

2. Charakter odpowiedzialności	
Spółka jawna	<p>Przed zarejestrowaniem Spółki w KRS:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osobisty, ▪ solidarny, ▪ nieograniczony. <p>Po zarejestrowaniu spółki w KRS:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osobisty, ▪ solidarny, ▪ nieograniczony.
Spółka partnerska	<p>Przed zarejestrowaniem Spółki w KRS:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ bezpośredni, ▪ osobisty, ▪ nieograniczony. <p>Po zarejestrowaniu spółki w KRS:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osobisty, ▪ nieograniczony.
Spółka komandytowa	<p>Przed zarejestrowaniem Spółki w KRS:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osobisty, ▪ solidarny, ▪ nieograniczony. <p>Po zarejestrowaniu spółki w KRS:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ osobisty, ▪ solidarny, ▪ nieograniczony.

Spółka komandytowa	Po zarejestrowaniu spółki w KRS: A. Komandytariusze: <ul style="list-style-type: none"> ▪ osobisty, ▪ solidarny, ▪ tylko do wysokości sumy komandytowej. B. Komplementariusze: <ul style="list-style-type: none"> ▪ osobisty, ▪ solidarny, ▪ nieograniczony.
Spółka komandytowo-akcyjna	Przed zarejestrowaniem spółki w KRS: <ul style="list-style-type: none"> ▪ osobisty, ▪ solidarny, ▪ nieograniczony. Po zarejestrowaniu spółki w KRS: A. Komplementariusze: <ul style="list-style-type: none"> ▪ osobisty, ▪ solidarny, ▪ nieograniczony. B. Akcjonariusze: <ul style="list-style-type: none"> ▪ generalnie nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania spółki.

3. Zakres odpowiedzialności (tj. zobowiązania, za które wspólnicy ponoszą odpowiedzialność)	
Spółka jawna	Odpowiedzialność za wszystkie zobowiązania spółki.
Spółka partnerska	Odpowiedzialność za zobowiązania spółki, które: <ul style="list-style-type: none"> ▪ powstały w związku z wykonywaniem przez niego wolnego zawodu w spółce; ▪ powstały w wyniku działań lub zaniechań osób podległych jego kierownictwu; ▪ ogólne (nie związane z wykonywaniem wolnego zawodu) zobowiązania spółki, takie jak np. remont lokalu, zakup mebli.
Spółka komandytowa	Odpowiedzialność za wszystkie zobowiązania spółki. Dodatkowo, komandytariusze w przypadku zawarcia umowy spółki komandytowej z przedsiębiorcą prowadzącym przedsiębiorstwo we własnym imieniu i na własny rachunek, odpowiadają także za zobowiązania powstałe przy prowadzeniu tego przedsiębiorstwa, a istniejące w chwili wpisu spółki do rejestru. .

Spółka komandytowo-akcyjna	Komplementariusze ponoszą odpowiedzialność za wszystkie zobowiązania spółki. Akcjonariusze – generalnie nie ponoszą odpowiedzialności za zobowiązania spółki.
-----------------------------------	--

4. Ograniczenie odpowiedzialności w zakresie poszczególnych zobowiązań spółki	
Spółka jawna	Brak ograniczeń
Spółka partnerska	Nie odpowiada za zobowiązania: <ul style="list-style-type: none"> ▪ powstałe w związku z wykonywaniem wolnego zawodu w spółce przez pozostałych partnerów; ▪ będące następstwem działań lub zaniechań osób podległych ich kierownictwu.
Spółka komandytowa	<i>Komandytariusz</i> – brak ograniczeń. <i>Komplementariusz</i> – brak ograniczeń.
Spółka komandytowo-akcyjna	<i>Komplementariusz</i> – brak ograniczeń. <i>Akcjonariusz</i> – generalnie wyłączona odpowiedzialność.

7) **Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością** jest spółką kapitałową. Wymaga:

- zgromadzenia kapitału w ustawowej wymaganej wysokości 50 000 zł;
- zawarcia aktu notarialnego powołaniu spółki;
- ustalenia rady nadzorczej;
- ustalenia przedmiotu działalności, zgodnie z Polską Klasyfikacją;
- rejestracji w KRS, opłaty za ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym.

Łączny koszt założenia takiej spółki wynosi około 3 500 zł. Są to tylko koszty aktu notarialnego i wpisu sądowego. Nie mówimy tu o kapitale zakładowym.

8) **Spółka akcyjna** to także rodzaj spółki kapitałowej, która może być zawiązana w każdym dozwolonym przez prawo celu przez jedną lub kilka osób. Stanowi ona związek osób fizycznych lub prawnych, które wnoszą do spółki określone dobra (wkłady,

majątek) w zamian za prawo do udziału w dochodach spółki. Kapitał zakładowy takiej spółki musi wynosić minimalnie 500 000 zł. Koszty założenia są podobne do ponoszonych przy zakładaniu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, czyli w sumie około 3 500 zł. Spółka akcyjna to podmiot o wysokim kapitale zakładowym, w związku z tym powstaje w przypadku dużych przedsięwzięć lub przekształcany jest z innego podmiotu gospodarczego.

7. ZAKŁADANIE SPÓŁDZIELNI SOCJALNYCH

Możliwość prawna zakładania spółdzielni socjalnych została wprowadzona *Ustawą z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych* opublikowaną w Dz.U. nr 94 z 2006 r. poz. 652 z mocą obowiązującą od dnia 5 lipca 2006 r.

Celem wprowadzonej ustawy jest przywrócenie na rynek pracy, poprzez prowadzenie wspólnego przedsiębiorstwa osób zagrożonych z różnych przyczyn wykluczeniem społecznym oraz umożliwienie osobom bezrobotnym aktywizację zawodową.

Do niedawna nie istniały możliwości skutecznej reintegracji społecznej i zawodowej osób marginalizowanych i wykluczonych. Ustawa o spółdzielniach socjalnych daje taką szansę prowadzenia działalności w sferze działań publicznych (określonych wcześniej ustawą o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – Dz.U. nr96 z 2003 r., poz. 873 ze zmian.), ale także społeczną, oświatowo-kulturową na rzecz swoich członków i własnego lokalnego środowiska. Jest to forma wspólnej pracy dla osób, które w pojedynkę miałyby trudności w otworzeniu i prowadzeniu samodzielnie działalności gospodarczej.

To rozwiązanie wprowadzono po to, aby osoby z tzw. grup defaworyzowanych (bezrobotne, bezdomne, uzależnione po zakończeniu programu terapeutycznego, ofiary przemocy domowej i inne mające trudności w integracji społecznej i ze środowiskiem) mogły na powrót wejść na rynek pracy. Stanowi ono element po-

mocy dla osób najsłabszych zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Dlatego też, choć ustawa nakłada obowiązek rejestracji sądowej spółdzielni socjalnej, zwalnia założycieli z uiszczenia wpisu sądowego.

Kto może założyć spółdzielnię specjalną?

Spółdzielnię socjalną mogą założyć (art.4 ustawy):

1) osoby bezrobotne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;

2) osoby, o którym mowa w art. 1 ust. 2 pkt 1-4 oraz 6 i 7 ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;

3) osoby niepełnosprawne w rozumieniu definicji zawartej w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

Wszystkie osoby zakładające spółdzielnię socjalną z wymienionych powyżej grup, muszą posiadać pełną zdolność do czynności prawnych. Liczba założycieli spółdzielni socjalnej nie może być mniejsza niż 5 osób. Nie powinna także przekroczyć liczby 50 członków. Ustawodawca stworzył tym samym zachętę do tworzenia małych spółdzielni socjalnych. Wyjątek może stanowić spółdzielnia socjalna, która powstaje w wyniku przekształcenia spółdzielni inwalidów lub spółdzielni niewidomych, z których każda może liczyć więcej niż 50 osób.

Do spółdzielni socjalnej mogą także przystąpić osoby, które mają ograniczoną zdolność do czynności prawnych. Jednak ich liczba w stosunku do ogólnej liczby członków spółdzielni nie może przekroczyć 20% ogółu członków (czyli w składzie spółdzielni socjalnej może się znaleźć nie więcej niż 10 osób nie mających pełnej zdolności do czynności prawnych).

O członkostwo spółdzielni socjalnej starać się mogą również inne osoby niż te, które wskazuje art. 4 ustawy, jeśli posiadają one kwalifikacje niezbędne do prowadzenia przez spółdzielnię założonej formy działalności i jeśli kwalifikacji takich nie posiadają członkowie spółdzielni. Jeżeli statut spółdzielni socjalnej dopuszcza taką możliwość, członkostwo spółdzielni mogą nabyć

organizacje pozarządowe w rozumieniu ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie oraz gminne osoby prawne, których statutowym zadaniem jest działanie na rzecz reintegracji społecznej i zawodowej mieszkańców gminy.

Spółdzielnie socjalne mają obowiązek rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym, są jednak zwolnione od uiszczania opłaty za wpis do rejestru sądowego i z opłaty za ogłoszenie w Monitorze Sądowym i Gospodarczym (art. 6 ust. 3 ustawy o spółdzielniach socjalnych).

Do wniosku o rejestrację w Krajowym Rejestrze Sądowym, poza statutem spółdzielni socjalnej, należy dołączyć:

- zaświadczenie powiatowego urzędu pracy potwierdzające posiadanie statusu osoby bezrobotnej;
- zaświadczenie potwierdzające spełnienie przez osoby zamierzające założyć spółdzielnię socjalną warunków określonych ustawą o zatrudnieniu socjalnym;
- orzeczenie o stopniu niepełnosprawności osoby zamierzającej założyć spółdzielnię socjalną.

Wkrótce zostaną określone wzory (formularze) zaświadczeń, ujednolicone tak, aby w całym kraju były przydatne dla postępowania przed sądem rejestrowym.

Statut spółdzielni socjalnej powinien zostać sformułowany zgodnie z obowiązującym prawem spółdzielczym. Ustawa nakłada też obowiązek powołania rady nadzorczej. Z tego obowiązku zwolniona jest spółdzielnia socjalna, której liczba członków nie przekracza 15 osób. W takiej spółdzielni funkcje rady nadzorczej sprawuje walne zgromadzenie członków.

Przesłaniem takiej regulacji jest stworzenie możliwości wspólnej pracy dla osób, które nie zdecydowały się pracować samodzielnie. Taka niewielka liczba członków spółdzielni pozwala na tworzenie więzi międzyludzkich oraz reintegrację społeczną, realizując tworzenia wielkich spółdzielni przez co straciłby na znaczeniu fakt współpracy międzyludzkiej, zaufania i solidarności między członkami spółdzielni. Spółdzielnia socjalna nie działa w celu osiągnięcia zysku. Z tej regulacji wynika, że całość nadwyżki bilansowej powinna być przeznaczona na fundusz zasobowy spółdzielni, co wzmocni jej pozycję ekonomiczną.

Nie ma takiej możliwości, żeby nadwyżka bilansowa została podzielona między członków spółdzielni ani też zwiększyła fundusz udziałowy, bo – jeśli wystąpi – powinna ona zostać przeznaczona na rozwój spółdzielni.

Spółdzielnia socjalna może zatrudniać osoby nie będące jej członkami na podstawie **spółdzielczej umowy o pracę**.

Przepisy prawa spółdzielczego oraz przepisy ustawy o spółdzielniach socjalnych określają warunki, w jakich spółdzielnia socjalna przechodzi w stan likwidacji. Dzieje się tak, gdy:

1. Spółdzielnia zaprzestanie używania w nazwie oznaczenia „Spółdzielnia socjalna”.

2. Liczba członków spółdzielni spadnie poniżej 5 osób, lub wzrośnie powyżej 50 (z wyjątkiem przekształcenia spółdzielni inwalidów i niewidomych w spółdzielnię socjalną).

3. Przekroczony zostanie limit udziału osób mających ograniczoną zdolność do czynności prawnych (przypominamy, że nie mogą oni stanowić więcej niż 20% ogółu członków).

4. Zostanie naruszona zasada podziału nadwyżki bilansowej.

W przypadku likwidacji spółdzielni socjalnej, pozostające w jej dyspozycji środki, w pierwszej kolejności zostają zabezpieczone na rzecz:

- spłaty zobowiązań;
- złożenia do depozytu stosownych sum zabezpieczających należności sporne lub niewymagalne;
- wydzielenia kwot przeznaczonych na wypłaty udziałów.

Pozostałe środki, w wysokości nie przekraczającej 20%, dzieli się między członków spółdzielni. Reszta środków przekazywana jest na Fundusz Pracy.

8. NADANIE NUMERU STATYSTYCZNEGO REGON

Słowa „REGON” używa się w dwóch znaczeniach:

- jako nazwy rejestru,
- jako numeru, który w tym rejestrze został przedsiębiorcy nadany.

Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej, REGON, został utworzony na podstawie ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej. Szczegółowe zasady prowadzenia i aktualizacji rejestru określa rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 lipca 1999 r. w sprawie sposobu i metodologii prowadzenia i aktualizacji rejestru podmiotów gospodarki narodowej, w tym wzorów wniosków, ankiet i zaświadczeń oraz szczegółowych warunków i trybu współdziałania służb statystyki publicznej z innymi organami prowadzącymi urzędowe rejestry i systemy informacyjne administracji publicznej (Dz. U. z 1999 r. nr 69, poz. 763 z późn. zm.).

Rejestr REGON jest bieżąco aktualizowanym zbiorem informacji o podmiotach gospodarczych prowadzonym w systemie informatycznym – w postaci centralnej bazy danych i terenowych baz danych. Każdemu podmiotowi nadawany jest niepowtarzalny numer identyfikacji REGON.

Wpisowi do rejestru REGON podlegają wszystkie:

1. Osoby prawne i osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (w tym prowadzące indywidualne gospodarstwa rolne),
2. Jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz ich jednostki lokalne.

W rejestrze zamieszcza się następujące informacje o wyżej wymienionych podmiotach:

– nazwę i adres siedziby firmy, zaś w przypadku osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – dodatkowo nazwisko i imiona oraz miejsce zamieszkania i identyfikator systemu ewidencji ludności (PESEL),

- informację o formie prawnej prowadzonej działalności,
- rodzaj wykonywanej działalności (w tym rodzaj przeważającej działalności),

- datę powstania, rozpoczęcia, zawieszenia, zakończenia działalności,
- nazwę organu rejestrowego lub ewidencyjnego, nazwę rejestru (ewidencji) i nadany przez ten organ numer,
- liczbę pracujących osób, a w przypadku gospodarstw rolnych – wielkość ogólnej powierzchni użytków rolnych,

Numer identyfikacyjny podmiotu gospodarki narodowej składa się z 9 cyfr przypisanych osobie prawnej, jednostce organizacyjnej niemającej osobowości prawnej lub osobie fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą. Osiem pierwszych cyfr numeru stanowi liczbę porządkową, dziewiąta jest zaś cyfrą kontrolną. Numer identyfikacyjny jednostki lokalnej składa się z 14 cyfr. Podmioty gospodarcze podlegające wpisowi do rejestru mają obowiązek posługiwania się zaświadczeniem o nadaniu numeru identyfikacyjnego REGON w kontaktach urzędowych i w sprawach związanych z obrotem gospodarczym. Numer identyfikacyjny REGON powinien widnieć na pieczęciach firmowych i drukach urzędowych.

Wniosek o wpis do rejestru podmiotów gospodarki narodowej REGON składa się w Urzędzie Statystycznym województwa, w którym jest zameldowana osoba ubiegająca się o nadanie numeru. Jest ono bezpłatne.

W ciągu 14 dni od daty uzyskania zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej, przedsiębiorca powinien złożyć w siedzibie wojewódzkiego urzędu statystycznego wypełniony wniosek RG-1. Do urzędu statystycznego należy zabrać ze sobą dowód osobisty, zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej (oryginał) oraz kopię tego zaświadczenia, która pozostanie w aktach. Dotyczy to przedsiębiorców-osób fizycznych. Osoby prawne i spółki prawa handlowego mają także obowiązek uzyskania numeru statystycznego REGON. Aby to nastąpiło, muszą przedstawić aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego.

Urzędy statystyczne mają obowiązek nadać przedsiębiorcy numer REGON w ciągu 7 dni od daty złożenia wniosku. W praktyce numery REGON nadawane są „od ręki”. W każdym urzędzie statystycznym można uzyskać pomoc przy wypełnianiu wniosku

RG-1. Nie jest on wprawdzie skomplikowany, składa się jednak z wielu drobnych krutek i pytań, które nie zawsze są zrozumiałe. Zanim złożysz wniosek, zostanie on sprawdzony w recepcji (informacji). W przypadku rubryk, co do których masz wątpliwości, możesz skorzystać z pomocy osoby, która sprawdza prawidłowość wypełnienia wniosku.

W numerze statystycznym REGON uwidoczniony zostanie tylko jeden z wybranych przez ciebie rodzajów działalności – zgodny z kodem Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Będzie to ten, który podałeś jako podstawowy. Dlatego wpisując go do wniosku o rejestrację działalności, powinnaś podać tę, którą zamierzasz prowadzić w najbliższej przeszłości i którą uważasz za docelową.

.....
UWAGA: Do urzędu statystycznego należy zgłaszać każdą zmianę związaną z prowadzeniem firmy (np. zmianę adresu, siedziby firmy, zmianę formy prawnej prowadzonej działalności itd.).
.....

Wojewódzki Urząd Statystyczny obsługujący mieszkańców województwa mazowieckiego, mieści się w Warszawie, przy ul. 1 Sierpnia 21. Sala REGON znajduje się na parterze. Urząd czynny jest w poniedziałki od 7:30 do 17:00, a w pozostałe dni tygodnia od 7:30 do 15:00. Numer telefonu do Urzędu: (22) 846-76-93.

9. RACHUNEK BANKOWY I PIECZĄTKA FIRMOWA

Od 1 sierpnia 2004 roku (data obowiązywania *Ustawy o swobodzie gospodarczej*) operacje z innym przedsiębiorcą muszą być przeprowadzane z użyciem rachunku bankowego – wówczas, gdy jednorazowa wielkość transakcji (bez względu na liczbę wynikających z niej płatności) przekracza równowartość 15 000 Euro.

Można by zatem wnioskować, że na początku nie trzeba zakładać konta bankowego – gdyż przewiduje się, że w początkowym okresie działalności obroty firmy nie będą tak duże. Jest to jednak błędne rozumowanie. Istnieje bowiem obowiązek opłacania składek ZUS w formie bezgotówkowej, także wpłaty i ewentualne zwroty podatku VAT dokonywane muszą być za pośrednictwem banku. Wszyscy podatnicy opodatkowani na zasadach ogólnych i prowadzący księgi rachunkowe muszą uiszczać podatek w formie polecenia przelewu, a więc za pośrednictwem banku.

Zatem już na starcie powinnaś posiadać rachunek bankowy na potrzeby działalności gospodarczej. Do założenia rachunku w banku potrzebne są:

- dowód osobisty (paszport);
- zaświadczenie o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej;
- dokument o nadaniu numeru REGON;
- zaświadczenie o nadaniu NIP (jeżeli jeszcze go nie ma, wystarczy REGON);
- koncesja (jeżeli działalność jest koncesjonowana).

Jeżeli działalność prowadzona jest w formie spółki osobowej, wymagana jest także umowa spółki (umowy spółek cywilnych, jawnych, komandytowych, partnerskich) lub – dla osób prawnych (w przypadku spółek kapitałowych) – aktualny odpis z Krajowego Rejestru Sądowego.

Obowiązek posiadania pieczętki nie wynika z żadnych przepisów prawnych. Jest ona jednak niezbędna przy zakładaniu rachunku bankowego.

Przy zgłaszaniu firmy do Urzędu Skarbowego powinnaś posiadać rachunek bankowy do obsługi twojego przedsiębiorstwa. Dlatego też konto w banku powinnaś założyć przed wypełnieniem druku zgłoszenia do Urzędu Skarbowego.

10. ZGŁOSZENIE FIRMY W URZĘDZIE SKARBOWYM

W ciągu 7 dni od rozpoczęcia działalności jesteś zobowiązana zgłosić ten fakt do właściwego Urzędu Skarbowego i wystąpić o nadanie numeru identyfikacji podatkowej NIP. Zgłoszenia dokonuje się jednorazowo – bez względu na rodzaj i liczbę opłacanych przez siebie podatków, formy opodatkowania, liczby oraz rodzajów prowadzonej działalności.

Przedsiębiorca będący osobą fizyczną w celu dokonania zgłoszenia do rejestru identyfikacji podatkowej NIP powinien złożyć formularz NIP-1. Do złożonego wniosku konieczne jest dołączenie następujących dokumentów:

- wypełnionego formularza NIP-1;
- wypisu z ewidencji działalności gospodarczej (kopia wpisu);
- numeru statystycznego REGON;
- umowy o założeniu rachunku bankowego.

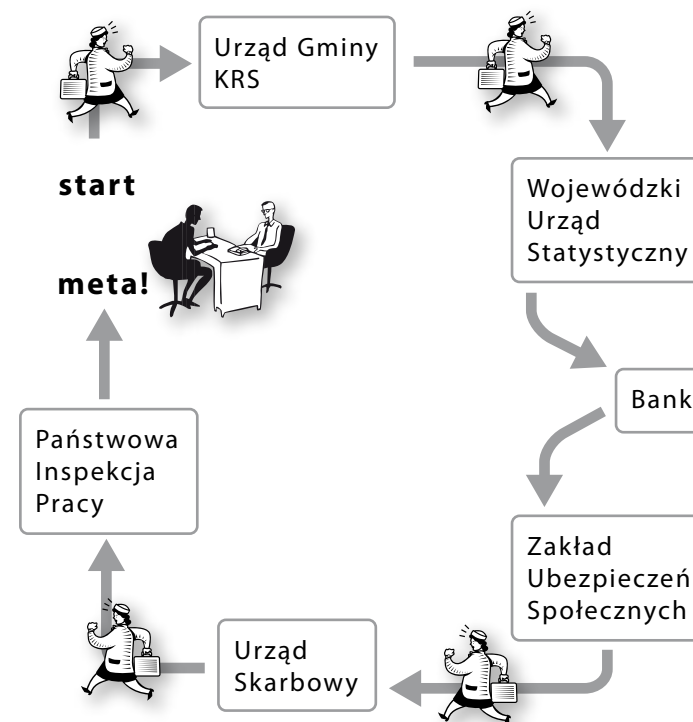
Jeżeli przedsiębiorca jest osobą fizyczną, mającą miejsce zamieszkania na obszarze działania innego Urzędu Skarbowego, niż ten, na terenie którego prowadzona jest działalność gospodarcza – musi złożyć formularz NIP-1 w obu urzędach.

W Urzędzie Skarbowym właściwym dla swojego miejsca zamieszkania przedsiębiorca będzie się rozliczał z podatku dochodowego od osób fizycznych. Natomiast w Urzędzie Skarbowym właściwym dla miejsca prowadzenia działalności będzie rozliczał podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy (VAT).

Przedsiębiorcy prowadzący działalność w formie spółek cywilnych zobowiązani są do złożenia w Urzędzie Skarbowym właściwym dla miejsca wskazanego jako siedziba spółki formularza NIP-2 oraz załączników do tego formularza (NIP-D) w liczbie takiej odpowiadającej ilości wspólników.

Przedsiębiorca rozpoczynający działalność gospodarczą – bez względu na to czy występuje jako osoba fizyczna, spółka cywilna czy osoba prawna – musi złożyć w Urzędzie Skarbowym właściwym dla siedziby firmy zgłoszenie rejestracyjne w zakresie podatku od towarów i usług (formularzu VAT-R).

Przed przystąpieniem do omawiania tematów trudnych, bo związanych z podatkami, pokazujemy na schemacie właściwą kolejność działań, aby bez problemów załatwić niezbędne formalności urzędowe.

Rejestracja działalności gospodarczej. Źródło: „Pierwsza praca – Pierwszy Biznes – Vademecum Przedsiębiorczości”, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Warszawa 2005

W tych rozdziałach naszego poradnika zaczynamy omawiać tematy podatkowe i „dotykamy” problemów, o których czasem trudno jest pisać prosto, jasno i łatwo. Obowiązków dla zaczynających działalność gospodarczą jest dość dużo i w większości formularze, które trzeba wypełnić są dość szczegółowe, a wskazówki pisane bardzo sformalizowanym językiem. Początkowo możesz mieć więc pewne kłopoty z ich prawidłowym wypełnieniem. Dodatkowym utrudnieniem jest konieczność używania także przez ciebie określeń prawnych i finansowych oraz języka urzędowego. Nie zniechęcaj się jednak, myśląc sobie „jeszcze nie zaczęłam, a już tyle papierkowej roboty”.

Spróbujemy w możliwie przystępnej formie wyjaśnić niektóre pojęcia i opisać językiem „wprost” obowiązki podatkowe, jakie na tobie spoczywają i pokazać, jaki masz wybór w wywiązywaniu się z nich.

Zacznijemy od pojęcia „zgłoszenie rejestracyjne w podatku VAT” na druku urzędowym VAT-R. Rejestracja w podatku VAT to nie oznacza, że automatycznie zostaniesz podatnikiem podatku VAT. Samo zgłoszenie rejestracyjne nie powoduje bowiem obowiązku zapłaty podatku. Zgłoszenie rejestracyjne w podatku VAT podlega opłacie skarbowej w wysokości 171 zł. Kwotę tę powinnaś wpłacić na konto bankowe wskazane w Urzędzie Skarbowym jeszcze przed złożeniem formularza VAT-R, ponieważ dowód wpłaty musisz dołączyć do zgłoszenia.

Dla osób fizycznych, które podejmują działalność gospodarczą po raz pierwszy i które nie osiągnęły jeszcze żadnego przychodu, obowiązek zapłaty podatku VAT powstaje w chwili, gdy osiągną przychód, zwany też obrotem, w wysokości 39 200 zł. Fakt zgłoszenia obowiązku rejestracyjnego w podatku VAT na druku VAT-R nie rodzi jeszcze zobowiązania do jego zapłaty, ale upoważnia podatnika do wyboru korzystania ze zwolnienia od VAT. Na druku VAT-R zakreśla w polu 34 kratkę oznaczoną nr 3 („podatnik będzie korzystał ze zwolnienia, o którym mowa w art. 122 ustawy”).

Jeżeli podatnik zamierza dokonywać transakcji z krajami UE – (ustawowe określenie „wewnątrzwspólnotowej dostawy lub wewnątrzwspólnotowego nabycia”), to jeszcze przed dniem do-

konania pierwszej takiej czynności powinien zawiadomić Urząd Skarbowy, który zarejestruje go jako podatnika VAT UE.

Przykład:

Podejmujesz działalność gospodarczą i składasz w Urzędzie Skarbowym właściwym dla siedziby przedsiębiorstwa (może to być twój adres miejsca zamieszkania, jeżeli jest on jednocześnie miejscem wykonywania działalności) zgłoszenie rejestracyjne w podatku VAT na druku VAT-R. Ponieważ dopiero zaczynasz i nie wiesz, jak sprawy mogą się potoczyć, nie chcesz być podatnikiem VAT od początku swojej działalności. Na odwrocie druku VAT-R w polu nr 34 przekreślasz krzyżykiem kratkę oznaczoną nr 3, co oznacza dla Urzędu Skarbowego, że wybrałaś zwolnienie od płacenia podatku VAT. Mogłaś na początku działalności takie wyboru dokonać, chociaż jesteś w rejestrze podatników VAT (biernym podatnikiem). Jeżeli Twój biznes rozwija się pomyślnie i uzyskałaś przychody 39.200 zł stajesz się z mocy ustawy podatnikiem VAT. Do czasu osiągnięcia takiego przychodu podatku VAT nie płacisz (wybrałaś zwolnienie).

Podstawowe akty prawne regulujące materię prawa podatkowego to:

- Ordynacja podatkowa – Dz.U. nr 8 z 2005 r. poz. 60 z późniejszymi zmianami,
- *Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych* (Dz. U. nr 14 z 2000 r. poz. 176 z późn. zmian.)
- *Ustawa o podatku od towarów i usług oraz o podatku akcyzowym* (Dz.U. nr 54 z 2004 r. poz. 535 z późn. zmian)
- *Ustawa o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne* (Dz.U. nr 144 z 1998 r. poz. 930 z późn. zmian.)

10a. OGÓLNE INFORMACJE WYPEŁNIENIU FORMULARZY NIP I VAT

W tym rozdziale chcemy krótko przedstawić jakie druki i w jaki sposób należy wypełnić przy zgłoszeniu się w Urzędzie Skarbowym. Najprawdopodobniej masz już Numer Identyfikacji Podatkowej, ponieważ ten numer ma każdy obywatel, niezależnie od tego, czy prowadzi działalność gospodarczą, czy też jest pracownikiem najemnym (pracuje u kogoś).

Nawet jeśli masz już swój NIP (bo uzyskiwałaś dochód jako pracownica najemna), to podejmując działalność gospodarczą (obojętnie w jakiej formie – działalność jednoosobowa czy spółka cywilna), powinnaś ponownie złożyć w Urzędzie Skarbowym wniosek o nadanie NIP. Nadal będziesz się posługiwała dotychczasowym numerem NIP, ale Urząd będzie wiedział, że legitymujesz się nim również jako przedsiębiorca.

Uzyskanie NIP-u

Zgłoszenie jednorazowe

a) osoba fizyczna

dostarcza następujące dokumenty:

- formularz NIP 1,
- wypis z ewidencji działalności gospodarczej,
- numer statystyczny REGON,
- umowa o rachunku bankowego.

Jeśli miejsce zamieszkania przedsiębiorcy znajduje się na obszarze działania innego Urzędu Skarbowego niż prowadzona działalność gospodarcza, musi złożyć formularz w obu urzędach. Jest to konieczne dlatego, że rozliczenie z podatku dochodowego od osób fizycznych należy składać w miejscu zamieszkania, a rozliczenie z podatku od towarów i usług oraz akcyzowego w miejscu prowadzenia działalności.

b) Spółki cywilne

dostarczyć należy:

- formularz NIP 2,

- załączniki do formularza NIP – D (w ilości równej liczbie wspólników),

Na druku NIP-2 zgłaszają się do Urzędu Skarbowego wszystkie spółki osobowe prawa handlowego (jawna, komandytowa, partnerska), spółki osobowe, jak cywilna oraz spółki kapitałowe (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjna).

Do formularza NIP-2 dołączyć należy:

- aktualny odpis z KRS (dla spółek z wyjątkiem cywilnych),
- kopię REGONU,
- dowód opłaty rejestracyjnej (171 zł) w podatku VAT,
- zgłosić się dla potrzeb podatku VAT na druku VAT-R,
- przedstawić tytuł prawny do siedziby firmy (umowę o najmie lub akt notarialny zakupu nieruchomości jako własności firmy).

Zgłoszenie rejestracyjne w zakresie podatku VAT

Należy go dokonać przed dokonaniem pierwszej czynności podlegającej opodatkowaniu. W tym celu trzeba dostarczyć następujące dokumenty:

- formularz VAT-R,
- dowód uiszczenia opłaty skarbowej w wysokości 171 zł.

a) Osoby fizyczne

Osoby fizyczne, które podejmują pierwszą działalność gospodarczą i nie osiągnęły jeszcze żadnego przychodu muszą zapłacić podatek VAT, gdy wartość sprzedaży opodatkowanej (obróć/ przychód) przekroczy 10 000 Euro (obecnie 39 200 zł).

Zgłoszenie na formularzu VAT-R obowiązku rejestracyjnego podatku VAT nie obliuguje do jego zapłaty, ale upoważnia do wyboru korzystania ze zwolnienia od VAT (pole 34, kratka 3).

Przyjmijmy, że zdecydowałaś się płacić podatek VAT. Nakłada to na ciebie pewne obowiązki, ale też daje przywileje.

Podatnicy VAT

udogodnienia:

- Mają prawo odliczaniu VAT z faktur zakupu,
  - Inne podmioty gospodarcze chętniej z nimi współpracują
- obowiązki:
- prowadzenia rejestru zakupów i sprzedaży,

- Comiesięczne składanie deklaracji VAT-7 (ale przedsiębiorcy mali, tj. których wartość sprzedaży w poprzednim roku nie przekroczyła 800 000 euro składają deklarację co kwartał na druku VAT-7K),

- wystawianie faktur.

Faktura VAT – obowiązkowe dane:

- Imiona i nazwiska lub nazwy sprzedawcy i nabywcy oraz ich adresy,
- Numery NIP sprzedawcy i nabywcy (chyba, że kupującym jest osoba fiz. nie prowadząca działalności gospodarczej),
- Dzień, miesiąc i rok albo miesiąc i rok sprzedaży oraz data wystawienia i numer kolejny faktury oznaczonej jako „FAKTURA VAT”,
- Nazwa towaru lub usługi oraz ich jednostki miary i ilość,
- Cena jednostkowa netto,
- Wartość sprzedaży netto,
- Stawka podatku,
- Suma wartości sprzedaży netto z podziałem na poszczególne stawki podatku oraz niepodlegających opodatkowaniu.

Jeżeli chcesz współpracować z firmami europejskimi, przy okazji zgłoszenia w Urzędzie Skarbowym NIP i VAT-R poproś o formularz VAT-R /UE. Możesz go złożyć „na wszelki wypadek”. Po rejestracji VAT-u unijnego nie masz obowiązku prowadzić wymiany handlowej lub usług z krajami Unii Europejskiej.

Zarejestrowanie jako podatnik VAT UE wymagane jest tylko w przypadku transakcji z krajami UE.

- Należy wypełnić formularz VAT-R/UE,
- Co kwartał złożyć deklarację podsumowującą VAT-UE.

Przed rozpoczęciem działalności gospodarczej poniosłaś określone koszty na zakup rozmaitych rzeczy niezbędnych do działania np. komputer, biurko, materiały biurowe, wyposażenie sklepu w urządzenia, np. lody chłodnicze, lodówkę, regały itp. Wszystko to zostało zakupione na podstawie faktur VAT. Koszty zostały poniesione, są udokumentowane, ale jeszcze przed rozpo-

częciem działalności. W przepisach brak jasności w tym względzie, W większości urzędów usłyszysz, że tylko zarejestrowany podatnik może odliczyć VAT, (jednak brak także jednoznaczności w odniesieniu do dnia rejestracji).

Niemniej jednak możesz się powołać na następujące fakty:

- Na fakturze zakupu musi być przynajmniej imię i nazwisko podatnika, a towary te należy ująć w remanencie początkowym,

- **Orzeczenie ETS:** podatnik **ma prawo** odliczyć VAT związanym z nabyciem towarów związanych ze sprzedażą opodatkowaną bez względu na fakt, czy w momencie nabycia tych towarów był zarejestrowanym podatnikiem VAT,

- **Wyrok WSA w Olsztynie** (I SA/OI 445/05 z 5.1.2006 r.): w przypadku nabycia przez podatnika towarów lub usług przed dniem złożenia zgłoszenia rejestracyjnego na formularzu VAT-R, przysługuje mu prawo do odliczenia podatku naliczonego przy tym nabyciu, jeżeli było ono dokonane z zamiarem wykorzystania tych towarów lub usług w działalności gospodarczej podlegającej opodatkowaniu.

ETS – oznacza wyrok w jakiejś określonej sprawie Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Nie jest to prawo wprost obowiązujące we wszystkich krajach unijnych, ale zasada prawna, której kraje Unii muszą się poddać.

WSA – oznacza wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w tej jednej opisanej sprawie, ale ma wpływ na orzecznictwo sądów administracyjnych i można w spornych sprawach opierać swój pogląd na orzecznictwie sądów.

KASY FISKALNE

Kasa fiskalna to takie urządzenie, które rejestruje wysokość podatku VAT przy sprzedaży. Obowiązkiem instalowania kas fiskalnych obejmowanych jest coraz więcej podatników. Ponieważ kasa służy rejestrom przychodu i rejestracji podatku VAT, piszemy o niej już w tym rozdziale.

Przedsiębiorcy, którzy sprzedają swoje towary i usługi odbiorcom detalicznym powinni ewidencjonować przychody za pomocą kas fiskalnych, ale:

- Firmy rozpoczynające działalność w 2006 r. nie muszą instalować kasy do momentu osiągnięcia 20 000 zł obrotu (wlicza się do niego przychody z tytułu sprzedaży na rzecz osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej),

- Zwolnione z tego obowiązku są niektóre usługi: prawnicze, rachunkowo-księgowe, badania rynków i opinii publicznej, doradztwa w zakresie prowadzenia działalności gosp. i zarządzania, rekrutacji pracowników i pozyskiwania personelu, detektywistyczne i ochroniarskie, sprzątanina i czyszczenia obiektów, edukacyjne,

- Jeśli podatnik świadczy usługi, za które zapłata w całości następuje za pośrednictwem poczty lub banku na rachunek bankowy podatnika oraz z ewidencji i dowodów dokumentujących transakcję jednoznacznie wynika, jakiej konkretnie transakcji zapłata dotyczyła to podatnik nie musi posiadać kasy fiskalnej,

Od 1 września 2006 r. obowiązują przepisy par. 4 pkt 4-7 rozporządzenia Ministra Finansów z 28 marca 2006 r. rozszerzające kategorie podatników zobowiązanych do posiadania kas fiskalnych o następujące rodzaje wykonywanej działalności:

- Dostawcy silników spalinowych tłokowych, wewnętrznego spalania, typu stosowanego w pojazdach mechanicznych, nadwozi do pojazdów mechanicznych, przyczep i naczeep, części i akcesoriów do pojazdów mechanicznych i ich silników

- Dostawcy:

- Sprzętu radiowego, TV i telekomunikacyjnego, z wyłączeniem lamp elektronowych i innych elementów elektronicznych oraz części do aparatów i urządzeń operowania dźwiękiem i obrazem, anten,

- Sprzętu fotograficznego, poza częściami i akcesoriami do sprzętu i wyposażenia fotograficznego,

- Dostawcy wyrobów z metali szlachetnych lub z udziałem tych metali, których sprzedaż nie może korzystać ze zwolnienia od podatku (wykaz zawiera rozp. Min. Fin. z 25 maja 2005)

- Dostawcy nagranych, z zapisanymi danymi lub zapisanymi pakietami oprogramowania komputerowego płyt CD, DVD, kaset magnetofonowych, taśm magnetycznych, dyskietek, kart pamięci,

kartridży, którzy ww. przychody (ich wielkość nie gra roli) osiągają ze sprzedaży na rzecz osób fizycznych nie prowadzących działalności gospodarczej oraz rolników ryczałtowych.

11. WYBÓR FORMY OPODATKOWANIA

Każdy prowadzący działalność gospodarczą, niezależnie od wybranej formy prawnej (samodzielnie, w spółce cywilnej lub innej), płaci podatek dochodowy.

Przedsiębiorca indywidualny rozlicza się z podatku samodzielnie, co nie oznacza, że nie może skorzystać z pomocy biura rachunkowego, które rozliczy podatki za jego firmę. Jeżeli zdecydowałaś się na samodzielną działalność, możesz wybrać zapłatę podatku dochodowego w jednej z trzech form:

- Karta podatkowa,
- Ryczałt od przychodów ewidencjonowanych,
- Zasady ogólne, czyli prowadzenie podatkowej księgi przychodów i rozchodów.

Niestety nie jest tak, że podane wyżej formy opodatkowania są dostępne dla każdej formy wybranej przez Ciebie działalności, ze względu na szereg ograniczeń i wyjątków zapisanych w następujących ustawach:

1. *Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych* (Dz.U. z 2000 r. nr 14, poz. 176 z późn. zm.),

2. *Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. o zmianie ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne* (Dz.U. 2002 nr 141 poz.1183),

3. *Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych* (Dz.U. z 2000 r. Nr 54, poz. 654 ze zm.),

4. *Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów* (Dz.U. 2003 Nr 152 poz.1475),

5. *Ustawa z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości* (Dz.U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694 ze zm.)

Składając formularz NIP i VAT do Urzędu Skarbowego powinnaś dołączyć oświadczenie o wyborze formy opodatkowania. Każda z trzech form ma swoje zalety i wady. Dla każdego rodzaju działalności jest mniej lub bardziej dostępna, ale też może okazać się nieopłacalna.

Przed podjęciem decyzji, w jakiej formie chcesz lub możesz płacić podatek dochodowy (i jaka jest dla Ciebie najkorzystniejsza) poproś o radę znajomą księgową lub udaj się na konsultację do biura rachunkowego.

Jeżeli jesteś firmą jednoosobową masz do wyboru dwie zryczałtowane formy opodatkowania:

- kartę podatkową
- ryczałt ewidencjonowany.

To są dwie najprostsze formy płacenia podatków. Mimo że możesz z nich skorzystać, nic nie stoi na przeszkodzie, żebyś zdecydowała się na opodatkowanie na zasadach ogólnych, co oznacza prowadzenie podatkowej księgi przychodów i rozchodów.

Przystępując do omawiania zagadnień tej części poradnika mamy świadomość, że niektórych rzeczy o podatkach nie da się napisać dla każdego jasno, prosto i zrozumiale.

Są jednak pewne ogólne zasady. Jeżeli np. zamierzasz prowadzić działalność polegającą na opiece nad dziećmi lub ludźmi starszymi w ich mieszkaniach, to oczywiście doradzamy wybór karty podatkowej jako formy płacenia podatku dochodowego. Jeżeli jednak chciałabyś prowadzić aptekę, to oczywiście powinnaś płacić podatek na zasadach ogólnych, czyli prowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów.

A. KARTA PODATKOWA

Podmiotami uprawnionymi do tej formy opodatkowania jest tzw. działalność „drobna”:

- Działalność usługowa lub wytwórczo-usługowa obejmująca w sumie 95 branż,
- Handel detaliczny żywnością, napojami, wyrobami tytoniowymi, kwiatami (z wyjątkiem sprzedaży napojów zawierających powyżej 1,5% alkoholu),

- Działalność gastronomiczna pod warunkiem, że nie prowadzi się sprzedaży napojów alkoholowych o zawartości powyżej 1,5% alkoholu,

- Usługi transportowe wykonywane przy użyciu jednego pojazdu (taksówki osobowe itp.),

- Usługi rozrywkowe (automaty zręcznościowe, karuzele itp.),
- Działalność usługowa w zakresie handlu detalicznego artykułami nieżywnościowymi, z wyjątkiem handlu paliwami silnikowymi, środkami transportu samochodowego itp. oraz handlu detalicznego artykułami nieżywnościowymi objętego koncesjonowaniem,

- Sprzedaż posiłków domowych w mieszkaniach (bez sprzedaży napojów alkoholowych),

- Wolne zawody polegające na świadczeniu usług w zakresie ochrony zdrowia,

- Świadczenia usług weterynaryjnych, włącznie ze związaną z tym sprzedażą niektórych preparatów weterynaryjnych,

- Opieka nad dziećmi i osobami starszymi,

- Udzielanie korepetycji.

Karta podatkowa dla rolników:

- Usługi agrotechniczne i przewozowe świadczone na rzecz kół łowieckich,

- Usługi polegające na przewozie mleka do punktów skupu,

- Usługi polegające na zrywce i wywózce drewna z lasu,

- Usługi polegające na przewozie uczniów do szkół,

- Usługi w zakresie wytwórczości ludowej i artystycznej,

- Usługi hotelarskie polegające na wynajmie do 12 pokoi gościnnych,

- Sprzedaż piasku, gliny, torfu, żwiru i innych minerałów z gospodarstw rolnych.

Nie powinnaś jednak sądzić, że wybierając kartę podatkową jako formę opodatkowania nie masz żadnych obowiązków oraz że możesz w tej formie opłacać podatek przez cały okres prowadzenia działalności. Karta podatkowa zależy od wielu czynników, trakcie prowadzenia działalności gospodarczej możesz przestać być uprawniona do rozliczania się w tej formie lub sama z niej

zrezygnować. Ale po kolei, zacznijmy od tego jakie korzyści wynikają z tej formy rozliczania się z fiskusem:

- Wygodna dla małych firm,
- Wysokość podatku ustalona jest kwotowo,
- Uregulowanie należności w Urzędzie Skarbowym wnosi się do 7. dnia miesiąca za miesiąc poprzedni (za grudzień do 28 grudnia), czyli nie w formie zaliczki.
- Brak ewidencji księgowej,
- Przychody z działalności rozliczanej w ten sposób nie wpływają na progresję podatkową (stała 19 proc. skala), co niestety uniemożliwia wspólne rozliczanie się z małżonkiem lub dzieckiem, jeśli je sama wychowujesz.
- Zamiast rocznego zeznania podatkowego składasz w urzędzie skarbowym do 31 stycznia roczną deklarację (PIT-16A), w której wykażesz wysokość składki zdrowotnej zapłaconej i odliczonej od karty w poszczególnych miesiącach.

Twoje obowiązki to:

- Jeśli zatrudniasz pracowników, musisz prowadzić ewidencję zatrudnienia oraz karty przychodów pracowników (sposób prowadzenia uregulowany w rozporządzeniu ministra finansów z 17 grudnia 2002 r. Dz.U. Nr 219 poz. 1839)
  - Na żądanie klientów obowiązana jesteś do wydawania rachunków lub faktur VAT.
- Opodatkowana w ten sposób możesz:
- Pracować na etacie,
  - Prowadzić gospodarstwo rolne,
  - Zajmować się wytwórczością ludową, artystyczną,
  - Zajmować się wytwórczością opodatkowaną ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych,
  - Świadczyć niektóre usługi opodatkowane ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych stanowiące dodatkowe zajęcie rolników.

Zmiany powodujące utratę uprawnień:

- rodzaj prowadzonej działalności wyklucza opodatkowanie w tej formie,
- prowadzenie równocześnie innej działalności gospodarczej,

- korzystanie z usług innych firm (chyba, że chodzi o usługi specjalistyczne),
- współmałżonek prowadzi działalność w tym samym zakresie,
- zatrudnianie większej liczby pracowników niż limity określone w ustawie z 20 listopada 1998 r.,
- korzystanie z usług osób przez siebie nie zatrudnionych,
- wytwarzanie wyrobów opodatkowanych na podstawie odrębnych przepisów.

Jeśli spełnisz jeden z powyższych warunków, nie możesz dłużej rozliczać się na podstawie karty podatkowej. W tej sytuacji musisz zawiadomić naczelnika urzędu skarbowego o:

- zmianach powodujących utratę uprawnień do opodatkowania w tej formie,
- likwidacji działalności,
- zmianach mających wpływ na wysokość płaconego w tej formie podatku.

B. RYCZAŁT EWIDENCJONOWANY

Przy wyborze takiej formy opodatkowania musisz prowadzić księgowość (uproszczoną) tzn. księgę ewidencji przychodów. W tej księdze wykazujesz wszystkie należności z prowadzonej działalności (przychody). Nie ma w niej miejsca na ewidencję wydatków, czyli kosztów uzyskania przychodów. Oznacza to, że Twoje wydatki związane z osiągnięciem przychodu nie mają żadnego znaczenia przy ustalaniu wysokości podatku.

Podatek płaci się w stawkach procentowych w wysokości zależnej od przedmiotu prowadzonej działalności.

Ryczałt ewidencjonowany – STAWKI

3% – działalność handlowa.

5,5% – działalność wytwórcza, roboty budowlane, przewóz ładunków taborem samochodowym o ładowności powyżej 2t oraz przewoźnia od sprzedaży biletów jednorazowych komunikacji miejskiej, biletów miesięcznych, znaczków skarbowych i pocztowych, żetonów i kart magnetycznych do automatów.

8,5% – działalność usługowa.

17% – osoby zajmujące się m.in. reprodukcją komputerowych nośników informacji, pośrednictwem w sprzedaży pojazdów mechanicznych i pośrednictwem w handlu hurtowym (PKWiU grupa 51.1), z zastrzeżeniem załącznika nr 2 do ustawy. Ta stawka jest nieopłacalna, ponieważ ryczałt obliczany jest od przychodu.

20% – wolne zawody zakwalifikowane ustawowo: działalność wykonywana osobiście przez lekarzy, lekarzy stomatologów, lekarzy weterynarii, techników dentystycznych, felczerów, położne, pielęgniarki, tłumaczy oraz nauczycieli w zakresie świadczenia usług edukacyjnych polegających na udzielaniu lekcji na godziny.

Z tej formy nie mogą skorzystać przedsiębiorcy, którzy:

- prowadzą aptekę, lombard, kantor,
- wytwarzają wyroby akcyzowe,
- wykonują wolny zawód inny niż tak zakwalifikowany w ustawie,
  - pośredniczą w sprzedaży paliw, maszyn i urządzeń przemysłowych oraz w transakcjach finansowych,
  - świadczą usługi magazynowania i przechowywania towarów w strefach wolnocłowych,
  - świadczą usługi prawnicze, rachunkowe, księgowo, architektoniczne i inżynierskie usługi reklamowe, detektywistyczne, ochroniarskie, wykonywania fotografii reklamowych itp.,
  - przed rozpoczęciem działalności gospodarczej lub w roku poprzednim, jako pracownicy wykonywali czynności, które wchodziły w zakres ich działalności gospodarczej wykonywanej samodzielnie albo w formie spółki.

Wysokość ryczałtu musisz obliczyć samodzielnie i wpłacić na właściwe konto Urzędu Skarbowego do 20 dnia miesiąca za miesiąc poprzedni, a za grudzień w terminie złożenia zeznania rocznego na druku PIT-28 tj. do dnia 31 stycznia następnego roku. W trakcie roku nie ma obowiązku wypełniania żadnych deklaracji.

Co robić, gdy działalność przynosi straty? Skoro nie ma od czego wyliczyć podatku, nie płacisz go. Zapłacisz, gdy osiągniesz dochód – jak każdy podatnik masz obowiązek pokryć straty z kolejnych dochodów przyszłych. Musisz to zrobić w ciągu 3 lat. Ry-

czałt możesz płacić według jednej stawki lub kilku stawek w zależności od tego, jak różnorodną działalność prowadzisz. Mimo że jesteś zwolniona z ewidencjonowania kosztów, powinnaś gromadzić i przechowywać (przez co najmniej przez 5 lat) dowody zakupu towarów i materiałów.

C. OGÓLNE ZASADY OPODATKOWANIA

Przy działalności na szerszą skalę, która wiązać się będzie z większymi wydatkami (kosztami) należy naszym zdaniem wybrać ogólne zasady opodatkowania i zaprowadzić podatkową księgę przychodów i rozchodów. Jeżeli nie złożysz przed uruchomieniem działalności oświadczenia o wyborze formy opodatkowania, twój Urząd Skarbowy będzie uważał, że podjęłaś działalność i chcesz skorzystać z opodatkowania na zasadach ogólnych. Taka forma opodatkowania zobowiązuje Cię do udokumentowania wszystkich zdarzeń gospodarczych w firmie.

Podatek płaci się w tym wypadku od faktycznie uzyskanego dochodu. Aby ustalić dochód, trzeba od przychodów z działalności odjąć koszty jej prowadzenia (czyli wszelkie wydatki z nią związane, pod warunkiem, że ustawa podatkowa nie wyklucza ich z kategorii kosztów). Dlatego wszystkie przychody i koszty należy wykazywać w specjalnej ewidencji – podatkowej księdze przychodów i rozchodów. Przy działalności o większych rozmiarach, jeśli przychody osiągną co najmniej równowartość 800 tys. euro, konieczne jest prowadzenie ksiąg rachunkowych.

W zależności od wielkości osiągniętego dochodu stawka podatku wynosi: 19, 30 lub 40 procent. Rozliczający się na zasadach ogólnych – **według skali** – musi samodzielnie obliczać miesięczną zaliczkę na podatek i wpłacać ją do Urzędu Skarbowego. Musi też składać deklarację na zaliczkę miesięczną na formularzu PIT-5. Obowiązek wpłacania zaliczki powstaje jednak dopiero od miesiąca, w którym dochód z działalności pomniejszony o niektóre odliczenia (m.in. składki ZUS, darowizny) przekroczył kwotę powodującą obowiązek zapłacenia podatku.

Podstawą obliczania podatku dochodowego od osób fizycznych są przychody podatnika, pomniejszone o składkę na ubez-

pieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe oraz zryczałtowane koszty uzyskania przychodu.

W 2007 roku obowiązuje podatek dochodowy od osób fizycznych obliczany według skali:

Podstawa obliczenia podatku w złotych		Podatek wynosi
Ponad	do	
	43 405 PLN	19% minus 572,54 PLN
43 405 PLN	85 528 PLN	7 674 zł 41 gr + 30% nadwyżki ponad 43 405 zł
85 528 PLN		20 311 zł 31 gr + 40% nadwyżki ponad 85 528 zł

W tabeli przedstawiono sposób obliczania podatku dochodowego od osób fizycznych jaki obowiązuje w 2007 roku:

- jeżeli w 2007 roku nie zarobisz więcej niż **3013,37 zł**, podatku nie będziesz płacił,
- jeżeli w 2007 roku zarobisz więcej niż **3013,37 zł**, ale mniej niż **43405 zł**, to zapłacisz **19%** ze swojej podstawy opodatkowania odejmując **572,54 zł**,
- jeżeli w 2007 roku zarobisz więcej niż **43405 zł**, ale mniej niż **85528 zł**, to Twój podatek będzie wynosił **7674,41 zł** plus **30%** nadwyżki ponad **43405 zł**,
- jeżeli w 2007 roku zarobisz więcej niż **85528 zł**, to Twój podatek będzie wynosił **20311,31 zł** plus **40%** nadwyżki ponad **85528 zł**.

Jeśli jako przedsiębiorca spodziewasz się w miarę wysokich dochodów z działalności i gotowa jesteś zrezygnować ze wspólnego rozliczania z małżonkiem i korzystania z ulg podatkowych, najlepiej jeśli zadeklarujesz chęć płacenia podatku nie według skali podatkowej, ale **podatku liniowego według stawki 19%**. W tym celu wystarczy (zanim rozpoczniesz działalność gospodarczą) złożyć stosowne oświadczenie w urzędzie skarbowym.

Przy tej formie rozliczania również trzeba prowadzić księgę przychodów i rozchodów (lub księgi rachunkowe), a przychody z działalności pomniejszane są o koszty jej prowadzenia. Trzeba też wpłacać zaliczki na podatek i składać miesięczne deklaracje.

Podatek płaci się już od pierwszej zarobionej złotówki (nie ma w tym wypadku kwoty wolnej od podatku).

Prawa do wyboru tej formy nie mają osoby, które w ramach samodzielnie prowadzonej działalności gospodarczej lub w spółce nie mającej osobowości prawnej (cywilnej, jawnej, partnerskiej) będą wykonywać na rzecz aktualnych albo byłych pracodawców te same czynności, które wykonywali dla nich w poprzednim roku lub wykonują obecnie jako ich pracownicy, chyba że miało to miejsce przed rokiem 2004.

Dochodów opodatkowanych w ten sposób nie łączy się z innymi dochodami opodatkowanymi według innych zasad.

Podatek liniowy jest opłacalny dla przedsiębiorcy, którego dochód roczny nie przekroczy pierwszego przedziału skali podatkowej, czyli w 2006 r. kwoty 37 024 zł. W przeciwnym razie korzystniejsze jest rozliczenie na zasadach ogólnych, ponieważ przewiduje on możliwość pomniejszenia kwoty podatku.

Podatek dochodowy na zasadach ogólnych

- stawki – 19%, 30% i 40%,
- Ewidencja księgowa w postaci podatkowej księgi przychodów i rozchodów lub księgi rachunkowej,
- Zaliczki miesięczne w wysokości 1/12 kwoty obliczonej przy zastosowaniu skali podatkowej od dochodu z działalności gospodarczej osiągniętego przed 2 lub 3 lata z uwzględnieniem faktycznie zapłaconej składki na ubezpieczenie zdrowotne,
- Możliwość korzystania z ulg,
- Możliwość rozliczenia wspólnego z małżonkiem i preferencyjnego opodatkowania przewidzianego dla samotnych rodziców.

Stawka liniowa

- Wysokość podatku – 19%,

- Zaliczki miesięczne w wysokości 1/12 kwoty 19% dochodu z działalności gospodarczej osiągniętego przed 2 lub 3 laty z uwzględnieniem faktycznie zapłaconej składki zdrowotnej,
- Uregulowanie należności w Urzędzie Skarbowym do 20. dnia miesiąca za miesiąc poprzedni (za grudzień razem z należnością listopadową do 20 grudnia),
- Księga przychodów i rozchodów lub księgi rachunkowe,
- Brak możliwości korzystania z ulg,
- Brak możliwości rozliczenia wspólnego z małżonkiem i preferencyjnego opodatkowania przewidzianego dla samotnych rodziców.

Ile zaoszczędzisz przy wyborze stawki liniowej przy wyższych dochodach:

Dochód z działalności gospodarczej (PLN)	350 000	180 000	65 000	30 000
Podatek wedle skali podatkowej (PLN), ogólne zasady	127 992,50	59 992,50	14 897,30	5 169,90
Podatek liniowy (PLN)	66 500	34 200	12 350	5700
Korzyść podatkowa (PLN)	180 000	25 792,50	2 547,30	530,10

12. WADY I ZALETY WYBRANEJ FORMY OPODATKOWANIA

Każda z wybranych przez Ciebie form opodatkowania ma jakieś zalety i niekorzystne aspekty. Zryczałtowane formy są na ogół proste i nie wymagają specjalnej dokumentacji, ale też nie możesz przy nich wykazać poniesionych kosztów działalności. Wynika z tego, że:

- aby uzyskać przychód w kwocie 1 000 zł musisz wydać na różne materiały i towary np. 500 zł. Tak naprawdę Twoich dochodem jest tylko 500 zł, ponieważ 500 zł jest kosztem uzyskania tego dochodu. Przy ryczałcie płacisz jednak podatek od całości przychodu, tj. od kwoty 1 000 zł.

Poniżej przedstawimy w skrócie jakie zalety i jakie wady mają poszczególne formy opodatkowania.

a) Karta podatkowa

ZALETY:

- Z góry znana jest kwota ryczału do zapłacenia w danym roku. Decyzja urzędu skarbowego w tej sprawie jest dostarczana podatnikowi,
- Podatnik może zrezygnować z tej formy opodatkowania w ciągu 14 dni od dnia otrzymania wspomnianej decyzji lub decyzji zmieniającej wysokość karty.

WADY:

- Brak możliwości odliczenia ewentualnych strat,
- Brak możliwości korzystania w swej działalności z usług innych osób, na podstawie umowy-zlecenia i o dzieło, chyba że są to usługi specjalistyczne,
- Brak możliwości powszechnych ulg i odliczeń w tym mieszkaniowych (wyjątek – składka na ubezpieczenie zdrowotne),
- Zasadniczy brak możliwości prowadzenia innej działalności gospodarczej oprócz objętej kartą podatkową,
- Brak możliwości prowadzenia działalności w tym samym zakresie przez małżonka.

b) Ryczałt ewidencjonowany

ZALETY:

- Wysokość podatku ustalona procentowo,
- Uregulowanie należności w Urzędzie Skarbowym do 20. dnia miesiąca za miesiąc poprzedni (a za grudzień w terminie złożenia zeznania podatkowego, tj. do 31 stycznia)
- Ewidencja księgową w postaci księgi przychodów,
- Przychody z działalności rozliczanej w ten sposób nie wpływają na progresję podatkową.

WADY:

- Brak możliwości rozliczenia wspólnego z małżonkiem i preferencyjnego opodatkowania przewidzianego dla samotnych rodziców,

- Podatnicy mają prawo do wszystkich istniejących jeszcze ulg,
- Możliwość płacenia w cyklu kwartalnym zamiast miesięcznego (trzeba pisemnie zgłosić taką chęć naczelnikowi urzędu skarbowego najpóźniej 20 stycznia danego roku).

c) Stawka liniowa

ZALETY:

- Miesięczne zaliczki w formie uproszczonej,
- Kredyt podatkowy dla rozpoczynających działalność gospodarczą,
- Opodatkowanie ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych wpływów z najmu majątku niezwiązanego z działalnością gospodarczą.

WADY:

- W przypadku niskich dochodów korzystanie z liniowego podatku może być nieopłacalne, a to m.in. w związku z utratą prawa do odliczenia kwoty wolnej od podatku,
- Podatnicy, którzy korzystają w ramach praw nabytych z ulg i odliczeń podatkowych – w przypadku przejścia na podatek liniowy – tracą automatycznie prawo do dalszych odliczeń.

13. ZGŁOSZENIE W ZAKŁADZIE UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Każda osoba prowadząca działalność gospodarczą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu na podstawie *Ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych* (Dz. U. nr 137 z 1998 r. poz. 887 ze zmianami).

Ubezpieczenia są obowiązkowe i dotyczą ciebie jako przedsiębiorcy oraz osób, które zatrudniasz i z którymi współpracujesz.

Kto to jest osoba współpracująca?

Mogą to być: małżonek, dzieci własne, małżonka i przysobione, rodzice, macocha i ojczym oraz osoby przysposabiające – pod warunkiem, że pozostają z prowadzącym działalność we wspólnym gospodarstwie domowym i współpracują przy jej wykonywaniu. Nie dotyczy to jednak osób, z którymi została zawarta umowa o pracę w celu przygotowania zawodowego. (art. 8 *Ustawy z 11 października 1998 r. O systemie ubezpieczeń społecznych*)

Wysokość prawie wszystkich składek – z wyjątkiem składki na ubezpieczenie wypadkowe – wyrażona jest w formie procentowej, jednakowej dla wszystkich ubezpieczonych:

- Na ubezpieczenie emerytalne 19,52% podstawy wymiaru,
- Na ubezpieczenie rentowe 13% podstawy wymiaru,
- Na ubezpieczenie chorobowe 2,45% podstawy wymiaru,
- Na ubezpieczenie zdrowotne 8,75% podstawy wymiaru,
- Na Fundusz Pracy 2,45% podstawy wymiaru,
- Na Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych 0,10% podstawy wymiaru.

Natomiast wysokość składki na ubezpieczenie wypadkowe jest zróżnicowana dla poszczególnych płatników i zależy od poziomu zagrożeń zawodowych i skutków tych zagrożeń. Należy ustalić ją samodzielnie dla swojego rodzaju działalności, kierując się przepisami Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 listopada 2002 r. w sprawie zróżnicowania stopy procentowej składki na ubezpieczenie społeczne z tytułu wypadków przy pracy.

Jak wszystkie zgłoszenia, także to składane w ZUS powinno mieć formę stosownego formularza. Są dwa podstawowe druki zgłoszenia do ubezpieczenia.

Formularze:

- Ubezpieczenia społeczne i chorobowe – formularz ZUS ZUA – „Zgłoszenie do ubezpieczeń/Zgłoszenie zmiany danych osoby ubezpieczonej”,
- Ubezpieczenie społeczne, gdy firma jest jednoosobowa – formularz ZUS ZFA – „Zgłoszenie/zmiana danych płatnika składek – osoby fizycznej”.

Podstawa wymiaru składki ubezpieczeniowej jest ustalana co kwartał przez Prezesa ZUS wg metody ustalonej w ustawie o ubezpieczeniach. Podstawę wymiaru składki na twoje ubezpieczenie stanowi kwota zadeklarowana, ale nie może być ona niższa niż 60% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w pierwszym kwartale 2006 r. To wynagrodzenie wynosiło $2\,530,18 \text{ zł} \times 60\% = 1\,518,11 \text{ zł}$. Ta kwota się zmienia, sprawdzaj więc jaka jest aktualna podstawa wymiaru składki ubezpieczeniowej.

Pełną składkę ZUS płaci się tylko z jednego tytułu.

Jeśli przedsiębiorca jest jednocześnie zatrudniony na umowę o pracę, to składki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej są dla niego dobrowolne. Nie musi płacić składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, jeśli jego wynagrodzenie pracowni-
cze jest co najmniej równe płacy minimalnej (w 2007 r. – 936,00 zł brutto). Płaci jednak składkę na ubezpieczenie zdrowotne.

Terminy opłacania składek:

Składki należy zapłacić za miniony miesiąc:

- za przedsiębiorcę (czyli siebie) do 10 dnia kolejnego miesiąca,
- za zatrudnionych pracowników i współpracowników do 15 dnia kolejnego miesiąca.

Comiesięczne deklaracje ZUS można składać:

- osobiście lub pocztą (gdy firma zatrudnia do 5 pracowników),
- elektronicznie.

Z comiesięcznego obowiązku przesyłania dokumentów ubezpieczeniowych do ZUS zwolnieni są przedsiębiorcy, którzy prowadzą firmę jednoosobową i opłacają składki tylko za siebie lub osobę współpracującą.

Wymiar obowiązkowej składki ZUS stanowi poważny wydatek. Od sierpnia 2005 r. ustawodawca wprowadził więc ulgę w postaci obniżenia wymiaru składki ZUS dla osób, które podejmują po raz pierwszy działalność gospodarczą.

Komu przysługuje ulga ZUS?

Prawo do ulgi przysługuje:

- Osobie prowadzącej działalność gospodarczą na podstawie wpisu do ewidencji gospodarczej,
- Osobie wykonującej wolny zawód na podstawie przepisów o ryczałcie od przychodów ewidencjonowanych.

Na czym ta ulga polega?

- Przez pierwsze 2 lata składki na ubezpieczenie społeczne od minimalnej podstawy, tj. od 30% minimalnego wynagrodzenia (936,00 zł w 2007 r.), co daje składkę w wysokości 280,80 zł miesięcznie (dla innych podstawą jest zadeklarowana kwota, ale nie mniejsza niż 60% przeciętnego wynagrodzenia w poprzednim kwartale).

- Brak obowiązku płacenia składek na Fundusz Pracy (obecnie wynoszą 2,45% podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne).

Kto nie może skorzystać z tego przywileju?

Z ulgi **nie** może skorzystać przedsiębiorca, który:

- W ciągu ostatnich 60 m-cy przed rozpoczęciem działalności prowadził firmę pod własnym nazwiskiem albo jako wspólnik w spółkach cywilnej, jawnej, komandytowej lub partnerskiej.
- W ramach działalności gospodarczej wykonuje na rzecz byłego pracodawcy te same czynności, jakie wykonywał podczas trwania stosunku pracy lub spółdzielczego stosunku pracy w bieżącym lub poprzednim roku kalendarzowym.

14. PYTANIA I ODPOWIEDZI

1. Czy zakładając firmę w domu trzeba spisywać umowę z samym sobą o udostępnienie części mieszkania na potrzeby działalności?

Wystarczającym dowodem na prowadzenie działalności we własnym mieszkaniu jest umieszczenie go jako siedziby firmy w spisie do ewidencji.

2. Kupiłam komputer na giełdzie i zamierzam go wykorzystywać w swojej firmie. Czy mogę go zaksięgować na podstawie umowy ze sprzedawcą?

Tak. Jeżeli kupujemy wyposażenie firmy od osoby fizycznej nieprowadzącej działalności gospodarczej to wydatek zaliczymy do kosztów na podstawie umowy sprzedaży. Musi ona zawierać: oznaczenie stron (nazwiska i adres, PESEL), przedmiot transakcji i jego wartość, datę i podpisy stron.

3. Czy wydatki na firmowe wizytówki są w całości kosztem?

Tak. Wydatki na przygotowanie wizytówek można w całości zaliczyć do kosztów. Pełnią one funkcję informacyjną i ułatwiają nawiązywanie kontaktów z kontrahentami.

4. Kontrahent nie zapłacił mi za wykonaną usługę. Kwota jest duża i dlatego do sądu chcę zgłosić tylko część należności. Czy jeśli dług okaże się nieściągalny mogę go zaliczyć do kosztów?

Tak, pod warunkiem, że dokumentem potwierdzającym nieściągalność będzie postanowienie komornika. Ten dług, nawet jeśli jest tylko częściowy, można zaliczyć do kosztów. Jeżeli nie można wyegzekwować części należności, to pewnie też nie będzie można wyegzekwować całości.

5. Kupiłam telefon komórkowy w promocji za 1 zł. Prowadzę z niego rozmowy firmowe. Czy mogę wycenić aparat według jego wartości rynkowej i amortyzować w kosztach?

Nie. Wycena według wartości rynkowej jest możliwa tylko wtedy, gdy nie można ustalić ceny zakupu. W tym przypadku cena zakupu jest znana.

6. Chcę wykorzystywać jeden pokój mieszkania na potrzeby firmy. Nie zgłosiłam jednak do spółdzielni mieszkaniowej, bo boję się podwyżki czynszu. Firmę zarejestrowałam pod tym adresem. Czy mogę zaliczyć do kosztów część mieszkania „firmową”?

Tak. Jeżeli wydatki mają związek z działalnością i jesteś w stanie to wykazać w razie kontroli Urzędu. Do kosztów można

zaliczyć także opłaty za media. Oczywiście w proporcji do wykorzystywanej powierzchni. Fakt nie zgłoszenia do spółdzielni mieszkaniowej nie powoduje wyłączenia tych kosztów z możliwości ich ewidencjonowania dla celów podatkowych.

15. ZAKOŃCZENIE

Mamy świadomość, że w tej publikacji uwzględniliśmy tylko niezbędne, podstawowe informacje o krokach, które należy podjąć, aby uzyskać niezbędne dokumenty stanowiące o istnieniu przedsiębiorcy. Na zakończenie prosimy jeszcze, żebyś miała na względzie przy podejmowaniu działalności zapis art. 17 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej:

.....
„Przedsiębiorca wykonuje działalność gospodarczą na zasadach uczciwej konkurencji i poszanowania obyczajów oraz słuszych interesów konsumentów.”
.....

.....
**ŻYCZYMY CI POWODZENIA WE WSZYSTKICH TWO-
ICH PRZEDSIĘWZIĘCIACH** *Autorki*
.....

16. WYKAZ PODSTAWOWYCH AKTÓW PRAWNYCH ZWIĄZANYCH Z PROWADZENIEM DZIAŁALNOŚCI GO- SPODARCZEJ

1.) Ustawa z 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej, Dz.U. 2004 nr 173 poz.1807 z późn. zm.,

2.) Ustawa z 2 lipca 2004 r. – przepisy wprowadzające ustawę o swobodzie działalności gospodarczej, Dz.U. 2004 nr 173, poz. 1808 z późn. zm.,

3.) Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, Dz.U. 2004 nr 99, poz. 1001,

4.) Ustawa z 27 lipca 2002 o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców, Dz.U. 2002,

5.) Ustawa z 15 września 2000 r., Kodeks spółek handlowych, Dz.U. 2000, nr 94, oz. 1037, tekst jednolity ze zmianami,

6.) Ustawa z 13 października 1998 o systemie ubezpieczeń społecznych, Dz.U. 1998, nr 137 poz. 887 ze zmianami,

7.) Ustawa z 15 lutego 1992 o podatku dochodowym od osób prawnych, Dz.U. 2000, nr 54 poz. 654, tekst jednolity ze zmianami,

8.) Ustawa z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, Dz.U. 2000, nr 14 poz. 176, tekst jednolity ze zmianami,

9.) Ustawa z 26 czerwca 1974 r., Kodeks Pracy, Dz.U. 1998, nr 21, poz. 94, tekst jednolity ze zmianami,

10.) Ustawa z 23 kwietnia 1964 r., Kodeks Cywilny, Dz.U. 1964 nr 16 poz. 93 ze zmianami,

11.) Rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 13 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowego sposobu i trybu organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, Dz.U. 2004 nr 161 poz.1683,

12.) Rozporządzenie Ministra Gospodarki Pracy z dnia 31 sierpnia 2004 r. w sprawie warunków i trybu refundacji ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego, przyznawania bezrobotne-

mu środków na podjęcie działalności gospodarczej i refundowania kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa oraz wymiaru dopuszczalnej pomocy, Dz.U. 2004, nr 196 poz. 2018,

13.) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 20 stycznia 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD), Dz.U. Nr 33 z dnia 2 marca 2004 r. poz. 289.

14.) Ustawa z dnia 20 listopada 1998 r. o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne, Dz.U. z 1998 r. Nr 144, poz. 930 z późn. zm.

15.) Ustawa z dnia 13 października 1995 r. o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników i płatników, Dz.U. z 1995 r. Nr 142, poz. 702 z późn. zm.

17. WYKAZ DRUKÓW URZĘDOWYCH

1. NIP-1 – zgłoszenie identyfikacji podatkowej
2. NIP-2 – zgłoszenie identyfikacji podatkowej dla spółek cywilnych, osobowych i kapitałowych
3. REGON – zgłoszenie dla nadania numeru statystycznego
4. ZUS-ZUA – zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego
5. ZUS_ZFA – zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego firmy jednoosobowej
6. Oświadczenie o wyborze formy opodatkowania

Druki wszystkich formularzy urzędowych w formacie PDF można pobrać ze strony: <http://www.tf.pl/download/podatki>

Wykaz usług, których świadczenie wyłącza podatnika z opodatkowania ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, oznaczonych według Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług

Lp.	Symbol PKWiU	Nazwa usługi
1	2	3
1	51.12	Usługi pośrednictwa w sprzedaży paliw, rud, metali oraz chemikaliów przemysłowych
2	51.14	Usługi pośrednictwa w sprzedaży maszyn, urządzeń przemysłowych, statków, samolotów i innych pojazdów latających
3	51.18	Usługi pośrednictwa w sprzedaży określonego towaru lub określonej grupy towarów, gdzie indziej nie sklasyfikowane
4	51.19	Usługi pośrednictwa w sprzedaży towarów, różnego rodzaju
5	55.23.14	Usługi oferowania miejsc sypialnych w wagonach sypialnych i w innych środkach transportu
6	63.12.12	Usługi magazynowania i przechowywania cieczy i gazów
7	63.12.14-00.30	Usługi magazynowania i przechowywania towarów w strefach wolnocłowych
8	Sekcja J	Usługi pośrednictwa finansowego
9	grupa 70.1	Usługi związane z nieruchomościami stanowiącymi majątek własny
10	grupa 70.2	Usługi w zakresie wynajmowania nieruchomości na własny rachunek ****
11	grupa 70.3 z wyjątkiem 70.32	Usługi obsługi nieruchomości świadczonych na zlecenie Usługi w zakresie zarządzania nieruchomościami świadczone na zlecenie**
12	grupa 73.1	Usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk przyrodniczych i technicznych
13	grupa 73.2	Usługi badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk społeczno-humanistycznych
14	grupa 74.1	Usługi prawnicze, rachunkowo-księgowo, badania rynków i opinii publicznej, doradztwa w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania

Lp.	Symbol PKWiU	Nazwa usługi
15	grupa 74.2	Usługi architektoniczne i inżynierskie
16	grupa 74.3	Usługi w zakresie badań i analiz technicznych
17	grupa 74.4	Usługi reklamowe
18	grupa 74.5 z wyjątkiem: 74.50.2	Usługi rekrutacji pracowników i pozyskiwania personelu oraz usługi świadczone przez jednoosobowe podmioty gospodarcze prowadzące działalność gospodarczą wyłącznie na rzecz jednego podmiotu Usługi pozyskiwania personelu**
19	grupa 74.6	Usługi detektywistyczne i ochroniarskie
20	grupa 74.81.23	Usługi wykonywania fotografii reklamowych i podobnych
21	grupa 74.83.13	Usługi tłumaczeń pisemnych*
22	grupa 74.83.14	Usługi tłumaczeń ustnych*
23	grupa 74.84 z wyjątkiem 74.84.15	Usługi komercyjne pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane Usługi organizowania wystaw, targów i kongresów**
24	Sekcja L z wyjątkiem: 75.25.11	Usługi w zakresie administracji publicznej, obrony narodowej, obowiązkowych ubezpieczeń społecznych Usługi związane ze zwalczaniem pożarów i zapobieganiem pożarom ***
25	Sekcja M z wyjątkiem 80.10.11 ex	Usługi w zakresie edukacji* Usługi związane z prowadzeniem przedszkoli oraz oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, w tym specjalnych – dotyczy wyłącznie przygotowania dzieci do nauki w szkole***
26	grupa 85.1	Usługi w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego *
27	dział 91	Usługi świadczone przez organizacje członkowskie, gdzie indziej nie sklasyfikowane
28	dział 92 z wyjątkiem: 92.53	Usługi związane z rekreacją , kulturą i sportem Usługi związane z ogrodami botanicznymi i zoologicznymi oraz obszarami z obiektami chronionej przyrody ***

Lp.	Symbol PKWiU	Nazwa usługi
29	93.05	Usługi pozostałe, gdzie indziej nie sklasyfikowane z wyjątkiem usług opieki doraźnej i robienia zakupów

* wyłączenie nie dotyczy pozarolniczej działalności gospodarczej świadczonej w ramach wolnych zawodów,

** usługi podlegają opodatkowaniu według stawki 17% przychodów,

*** usługi podlegają opodatkowaniu według stawki 8,5% przychodów,

**** wyłączenie nie dotyczy przychodów osiągniętych z tytułu umowy najmu, podnajmu, dzierżawy, poddzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze, o których mowa w art. 6 ust. 1a.”.